

OPISKELIJAYRITTÄJYYDEN POLKUJA KEHITTÄMÄSSÄ

Anna-Maija Torniainen (toim.)

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Anna-Maija Torniainen (toim.)

OPIKELIJAYRITTÄJYYDEN POLKUJA KEHITTÄMÄSSÄ

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

XAMK KEHITTÄÄ 62

KAAKKOIS-SUOMEN AMMATTIKORKEAKOULU
MIKKELI 2018

© Tekijät ja Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

Kannen kuva: iStock

Taitto- ja paino: Grano Oy

ISBN: 978-952-344-131-6 (nid.)

ISBN: 978-952-344-132-3 (PDF)

ISSN: 2489-2467 (nid.)

ISSN 2489-3102 (verkkójulkaisu)

julkaisut@xamk.fi

LUKIJALLE

Nuorten yrittäjyyttä koskevissa tutkimuksissa on korostunut suomalaisten nuorten vahva usko tulevaisuuteen. Yrittäjämönteisemmän ja yrittäjyyteen kannustavan ilmapiirin luominen onkin tärkeää. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa on käynnissä Yrittäjäksi – nuorille tukea yrittämisen alkuun -hanke (1.5.2017–31.8.2019), jonka keskiössä ovat yrittäjyyteen kannustaminen, innostaminen ja opiskelijoiden tukeminen yrittäjyyden alkutaipaleella. Hanketta rahoittaa Etelä-Savon ELY-keskus Euroopan sosiaalirahastosta.

Toiminnassa keskitytään opintojen aikaiseen, jälkeiseen ja opintojen loppuvaiheen yrittäjyyden tukemiseen sekä uudenlaisten urapolkujen tukemiseen. Hankkeessa testataan erilaisia yrittäjyyden, yrittäjyyskasvatuksen ja innovaatioiden malleja yrittäjyyden kehittämiseksi. Malleja testataan esimerkiksi järjestämällä erilaisia yrittäjyystuokioita, työpajoja, valmennuksia, tilaisuuksia sekä mahdollistamalla opiskelijoille osallistumisen erilaisiin kilpailuihin. Tavoitteena on löytää yrittäjyyden, yrittäjyyskasvatuksen ja innovaatioiden kehittämiseen toimiva ja uusia yrityksiä tuottava malli.

Tässä julkaisussa esitellään, millaisin keinoin ja kokeiluin yrittäjyyttä on lähdetty edistämään Yrittäjäksi -hankkeen toimesta. Julkaisun tarkoituksena on antaa kokonaiskuvaa niin lähtökohdista ja taustoista – opiskelijayrittäjyyden kehittämisen tarpeista – kuin itse toteutuksista ja niiden tuloksista. Julkaisun avaa Anne Gustafsson-Pesosen artikkeli, joka käsittelee näkemyksiä ja suosituksia ammattikorkeakoulutasoisen yrittäjyyden kehittämiseen. Petteri Tiljander puolestaan esittelee artikkelissaan erilaisia yrittäjyys suosituksia, avaa opiskelijayrittäjyyden käsitettä ja hahmottaa, mitä asiakaslähtöisyys tarkoittaa sekä miten se Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa ilmenee opiskelijalähtöisyytenä.

Anna-Maija Torniaisen artikkelissa kuvataan toteutettuja kokeiluja, toimenpiteitä ja opiskelijoiden näkökulmia yrittäjyystoimintaan korkeakoulussa. Tämän jälkeen Marjaana Roposen artikkelissa avataan opettajan näkökulmaa uusien yrittäjyysopintojen kokeiluista NY Start Up- ja Oma osaaminen euroiksi -opintojaksojen näkökulmasta. Roposen mukaan monipuolisesti koostetuilla yrittäjyyden intensiivikoulutuksilla on kysyntää varmasti jatkossakin. Elisa Kaasisen artikkeli perustuu NY Start Up -opintojaksopilotin aikana toteutettuun selvitykseen, jonka pohjalta on saatu hyviä ideoita opintokokonaisuuden jatkokehittämiseen.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:n suositusten (2015) mukaan ammattikorkeakoululla tulee olla valmiudet ja toimintamallit, joiden avulla opiskelija voi opintojen tukemana viedä omaa liikeideaansa yrittäjänä eteenpäin. Tällä julkaisulla pyrimmekin tuomaan esiin opiskelijayrittäjyyden lähtökohtia ja sen tärkeyttä osana ammattikorkeakoulujen toimintaa.

Anna-Maija Torniaisen, projektipäällikkö
Mikkeli 28.11.2018

KIRJOITTAJAT

ANNE GUSTAFSSON-PESONEN, johtaja, YTM
Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

ELISA KAASINEN, liiketalouden ja tekniikan koulutusassistentti, tradenomi
Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

MARJAANA ROPONEN, yrittäjyyden ja kaupallistamisen lehtori, KTM
Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

PETTERI TILJANDER, TKI-asiantuntija, tradenomi YAMK
Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

ANNA-MAIJA TORNIAINEN, projektipäällikkö, BBA
Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

SISÄLTÖ

LUKIJALLE.....	3
KIRJOITTAJAT.....	4
LÄHTÖKOHTIA YRITTÄJYYDEN KEHITTÄMISEEN ERI ASTEIDEN OPETUKSESSA	7
Anne Gustafsson-Pesonen	
OPISKELIJAYRITTÄJYYS JA -LÄHTÖISYYS AMMATTIKORKEAKOULUSSA.....	21
Petteri Tiljander	
TOTEUTUKSIA OPISKELIJAYRITTÄJYYDEN EDISTÄMISEKSI AMMATTIKORKEAKOULUSSA.....	31
Anna-Maija Torniainen	
KOKEMUKSIA NY START UP- JA OMA OSAAMINEN EUROIKSI -OPINTOJAKSOJEN PILOTOINNISTA.....	46
Marjaana Roponen	
NY START UP ON HYVÄ MENETELMÄ OPETTAA YRITTÄJYYTTÄ.....	54
Elisa Kaasinen	

LÄHTÖKOHTIA YRITTÄJYYDEN KEHITTÄMISEEN ERI ASTEIDEN OPETUKSESSA

Anne Gustafsson-Pesonen

Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat (OPM 2009) ja OKM Yrittäjyyslinjaukset koulutukseen (OKM 2017) -asiakirjoissa on kuvattu yrittäjyyden ja yrittäjyyskasvatuksen tukemiseen suositeltavia toimia eri kouluasteille. Laajasti selvityksistä voidaan nostaa esille se, että yrittäjyys tulisi nähdä yksilön kykyinä muuttaa ideat toiminnaksi. Yrittäjyys sisältää luovuuden, innovaatiokyvyn ja riskinoton, samoin kuin kyvyn suunnitella ja johtaa toimintaa tavoitteiden saavuttamiseksi. Nämä ominaisuudet tukevat yksilön jokapäiväistä elämää koulutuksessa, työssä, vapaa-aikana ja muussa yhteiskunnallisessa toiminnassa. Ominaisuuksia tarvitaan yritystoiminnassa, mutta ne lisäävät myös työntekijän tietoisuutta työstään ja auttavat tarttumaan mahdollisuuksiin. Yrittäjyyskasvatuksella tarkoitetaan pääasiassa opetushallinnon alalla tehtävää laaja-alaista työtä yrittäjyyden vahvistamiseksi. Käytännön toimenpiteiden tavoitteena tulisi olla myönteisten asenteiden lisääminen, yrittäjyyteen liittyvien tietojen ja taitojen kehittäminen, uuden yrittäjyyden aikaansaaminen, yrittäjien ja yrityksissä olevan henkilöstön osaamisen kehittäminen sekä yrittäjämäinen toimintatapa työpaikoilla ja kaikessa muussakin toiminnassa. Yrittäjyyskasvatus perustuu elinikäiseen oppimiseen ja verkostomaiseen toimintatapaan.

Suomen hallituksen Uudistuva työ ja yrittäjyys -selvityksessä (2018) on tuotu esille eri kouluasteiden yrittäjäksi lähtemisen tavoitteita ammatillisesta oppilaitoksesta tai korkeakoulusta valmistuneista. Tavoitteet on asetettu ajankohtaan, jolloin valmistumisesta on kulunut enintään kolme vuotta. Selvitykseen on kirjattu, että ammatillisesta ja korkea-asteen perustutkinnoista sekä ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneista 15 %:n tulisi kolmen vuoden jälkeen olla perustanut yritystoiminnan (nyt 3–5,9 %). Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen osalta tavoitteeksi on asetettu, että 20 % on perustanut yrityksen (nyt ammattitutkinto 11,75 % ja erikoisammattitutkinto 12,8 %). Yliopiston jatkotutkinnon suorittaneista 15 %:n odotetaan perustavan yrityksen (nyt 6,3 %). Tavoitteisiin pääsemiseksi nopeita toimenpiteitä eri kouluasteiden yrittäjyyden kehittämiseksi on tehtävä erittäin määrätietoisesti.

NOSTOJA AIEMMISTA YRITTÄJYYDEN KEHITTÄMISEN TUTKIMUKSISTA

Kansainvälisissä tutkimuksissa mm. Gibb (2005), Fayolle (2007, 60), Fayolle ja Gailly (2008) ovat kuvanneet, että yrittäjyyteen oppiminen tapahtuu paremmin tekemällä kuin kuuntelemalla oppien. Käytännönläheinen, tekemällä ja harjoitteilla oppiminen sekä tiimityöskentely ovat parhaita yrittäjyyteen oppimisen menetelmiä.

Kyrö ja Carrier (2005, 25) ovat sitä mieltä, että opettajilla (laajemmin myös kouluilla) pitäisi olla mahdollisuus tarjota opiskelijoille oppimisympäristöjä, joissa nämä voivat testata, nähdä, kommunikoida ja tuntea oppimaansa sekä vapaasti organisoida asioita. Kyrö, Kurczewska ja Osei-Bonsu (2011) ovat nostaneet esille, että yrittäjyyskasvatuksesta tulisi pystyä esittelemään parhaiden yrittäjyyskasvatuksen menetelmien ja välineiden yhdistelmiä, jotta kaikki oppilaat saataisiin oppimaan ja omaksumaan yrittäjyysasiaa mahdollisimman syvällisesti ja laajasti. Kyrö (2006) on kuvannut yrittäjyyskasvatuksen käsitteen olevan varsin laaja. Hänen tutkimustensa mukaan yrittäjyyskasvatusta on prosessi yrittäjän ja yrityksen välillä. Lopputulemana kehittyy yrittäjämäinen toimija (yritys) ja yrittäjiä. Kyrö suosittaakin pitkäjänteistä ja laaja-alaista yrittäjyyden oppimisprosessia.

Diensberg (2008) on tutkimuksissaan tuonut esille, että yksilöllisiin opetussuunnitelmiin pääseminen olisi keino yrittäjyyden mahdollistamiseen kouluissa. Lisäksi Diensberg samassa tutkimuksessaan on sitä mieltä, että luokkamaisesta opetuksesta pitäisi päästä joko kokonaan tai osin eroon, jotta yrittäjyyteen oppiminen olisi mahdollista. Yritteliäisyyden edistäminen mielletään usein ja laajasti kaikkien koulujen ja oppilaitosten tehtäväksi (Ikonen 2006, 14). Pohdittaessa, millaista yrittäjyyden edistäminen pitäisi kouluissa olla, on Ristimäki (2001) tutkimuksissaan tuonut esille, että ulkoisen yrittäjyyden edistämistä ei saisi kokonaan irrottaa perusopetuksenkaan (puhumattakaan ylempien asteiden koulutuksesta) tehtävistä. Hän näkee, että yrittäjyyskasvatuksen laaja-alainen yhteiskunnallinen hyöty on helposti jäämässä saavuttamatta. Ristimäki (1999, 459; 2001, 49) on tuonut esille, että liian vahvasti sisäisen yrittäjyyden korostaminen koulun yrittäjyyskasvatuksessa saattaa johtaa siihen, että palkansaajilta vaadittavia ominaisuuksia, kuten ahkeruutta, täsmällisyyttä ja tunnollisuutta, painotetaan yrittäjältä vaadittavien ominaisuuksien, kuten luovuuden, kekseliäisyyden, rohkeuden ja riskinoton kustannuksella. Hänen mukaansa tällaisessa tulkinnassa on vaarana, että ”yrittäjyyskasvatuksen lapsi heitetään pesuveden mukana pois eikä haluttua päämäärää saavuteta” (Ristimäki 1999, 459).

Yrittäjyyden edistämässä eri kouluasteilla on hyvä muistaa, että yrittäjyys ei ole synnynnäistä, vaan sitä voidaan opettaa lisäämällä osaamista ja tietoa sekä ihmisten käyttäytymiseen vaikuttamalla (Jones & Iredale 2006; Nurmi & Paasio 2007; Paasio, Nurmi & Heinonen 2005; Rae 2000; Rae 2004a ja b; Rae 2005; Rae & Carswell 2001). Suositeltavia menetelmiä ovat mm. opetuskeskustelut, erilaiset ryhmätyöt ja reflektointi (Heinonen & Akola 2007), yritysten simulointi (Hägg ym. 2005), työpajat, yritysvierailut, yritysten perustaminen ja

erilaiset pelit (Hytti & O’Gorman 2004; Leffler & Svedberg 2005), opiskelijoiden yhteiseen kokemukseen perustuva toiminta (Jones & Iredale 2006) sekä käytännön harjoittelun toteuttaminen todellista yritystä vastaavassa ympäristössä (Heinonen & Akola 2007; Hytti & O’Gorman 2004). Seikkula-Leinon (2007, 35–37) mukaan yrittäjyyskasvatuksen toteuttamisessa tulee näkyä esimerkiksi yhteisöllisyys, ongelmanratkaisu, virheistä oppiminen, luovuus ja reflektointi. Yrittäjämäinen pedagogiikka käyttää metodeja, jotka tukevat kokemuksellisuutta, kokeilevuutta, luovuutta, valppautta, kriittistä ajattelua, vuorovaikutuksellisuutta ja aktiivista toimintaa (Diensberg 2008) mukailten Hägg. (2011, 28).

Kyrö, Kauppi ja Nurminen (2008) ovat kuvanneet yrittäjämäisen pedagogiikan peruseriaatteita. Heidän tutkimustensa mukaan tieto syntyy toiminnan kautta, ja oppija on aktiivinen toimija. Oppijalla on heidän nähdäkseen kokonaisvaltainen suhde ympäristöönsä sekä itseensä ja omaan toimintaansa. Oppija on ainutlaatuinen, vapaa, mutta vastuussa omasta toiminnastaan ja sen seurauksista.

Yrittäjyyskasvatuksen kehittämistä pohdittaessa on myös hyvä muistaa yrittäjyyden nelivaiheinen malli (Scott, Rosa & Klandt 1998; täydennettynä Johannisson ym. 2007, modifioinut Hägg 2010):

- 1) Oppia ymmärtämään yrittäjyyttä,
- 2) oppia yrittäjäksi,
- 3) oppia yrittäjyydessä ja
- 4) oppia yrittäjämäistä toimintatapaa.

Tämä malli kuvaa hyvin, kuinka tärkeää on muistaa, että yrittäjyyden edistäminen on määrätietoinen ja pitkälinen prosessi, ei yksittäinen toimenpide. Yrittäjyyden nelivaiheinen malli on kuvassa 1.

Kuva 1. Yrittäjyyden nelivaiheinen malli (Scott, Rosa & Klandt, 1998 ja Johannisson, 2007; modifioinut Hägg 2010).

Hägg (2011) on omassa väitöskirjatutkimuksessaan löytänyt mm. seuraavaa. Yrittäjyyden laaja-alainen ymmärrys syntyy hänen mielestään prosessimaisesti. Prosessiluonteisen yrittäjyysvalmennuksen roolina on tukea yksilön yrittäjyyteen samastumisen prosessia. Hägg tuo tärkeiksi teemoiksi yrittäjyyskasvatuksen kehittämisessä yksilön oppimisen, kasvun yrittäjyyteen sekä yrittäjämäisen pedagogiikan käytön yrittäjyyteen valmentautumisessa. Yrittäjäidentiteetin kehittymisen prosessimaisuus tulee huomioida yrittäjyysvalmennuksen ja näin ollen myös yrittäjyyskasvatuksen kehittämisessä. Yrittäjyyden tulisi olla luonnollinen osa kaikkea koulutusta ja sen myötä osa identiteettiä. Jos tämä tavoite saavutetaan, yrittäjyyskasvatus on täyttänyt tehtävänsä. (Hägg 2011).

Yrittäjyyskasvatustutkimuksessa puhutaan opettajien avainroolista yrittäjyyskasvatuksen juurruttamiseksi oppilaitoksiin. Yrittäjyyskasvatuksen tavoitteiden toteutuminen mahdollistuu tutkijoiden näkemyksissä melko suoraviivaisena prosessina (Holmgren & From 2005). Opettajien työn kautta yrittäjyyskasvatuksen tavoitteet välittyvät oppilaille ja aikanaan konkretisoituvat yhteiskunnassa yrittäjyytenä ja yritteliäinä toimintatapoina (Pihkala ym. 2011; Seikkula–Leino ym. 2010). Useissa tutkimuksissa on havaittu, että prosessi takeltelee edelleen. Opettajat suhtautuvat yrittäjyyteen ja yrittäjyyskasvatukseen kohtalaisen myönteisesti, mutta asenteelliset muutokset eivät siirry toivotulla tavalla koulun arkeen. Opettajilla on vaikeuksia hahmottaa yrittäjyyskasvatuksen tavoitteita, sisältöjä ja toteuttamistapoja (Backström–Widjeskog 2010; Ruskovaara 2007; Seikkula–Leino ym. 2010; Seikkula–Leino 2007; Ruskovaara ym. 2011; Pihkala ym. 2011; Ylinen 2011). Tutkijat pitävät ongelmana usein sitä, että opettajat eivät yhdistä yrittäjyyskasvatuksen tavoitteita ja tuloksia omaan toimintaansa tai ylipäätään koulun toimintaan, vaan kokevat sen olevan pelkästään oppilaiden yrittäjämäisten ominaisuuksien kehittämiseen tähtäävää. Pitäisi muistaa, että juuri opettajien omaa reflektointia ja kykyä luoda yrittäjämäisiä toimintatapoja ja oppimisympäristöjä pidetään edellytyksinä oppilaiden yrittäjämäisyyden kehittymiselle (Seikkula–Leino ym. 2010; Ruskovaara ym. 2011). Opettajien ajattelussa sisäinen yrittäjyys korostuu yrittäjyyskasvatuksesta puhuttaessa, eli opettajat mieltävät yrittäjyyskasvatuksen asennekasvatukseksi, jossa ensisijaisesti kehitetään oppilaan yritteliäisyyttä (Backström–Widjeskog 2010; Lepistö 2011; Ristimäki 1998; Ruskovaara ym. 2011).

Yrittäjyyskasvatuksen pedagogiikan tulisi perustua tutkijoiden mukaan konstruktivistiseen oppimiskäsitykseen, joka korostaa oppijan itseohjautuvuutta, autonomisuutta, aktiivisuutta, itsesäätelyn taitoja ja vuorovaikutteisten oppimisympäristöjen merkitystä (Seikkula–Leino 2006, 30). Yrittäjyyskasvatuksen ihannetilana pidetään usein sitä, että opettajien yrittäjyyskasvatustoimet muodostuvat yrittäjyyskasvatuksen tavoitteista, yrittäjyyttä tukevista menetelmistä ja työtavoista, yrittäjyyttä käsittelevistä opetussisällöistä ja koulun yrittäjämäisestä toimintakulttuurista (Remes 2003; Seikkula–Leino 2006, 2007).

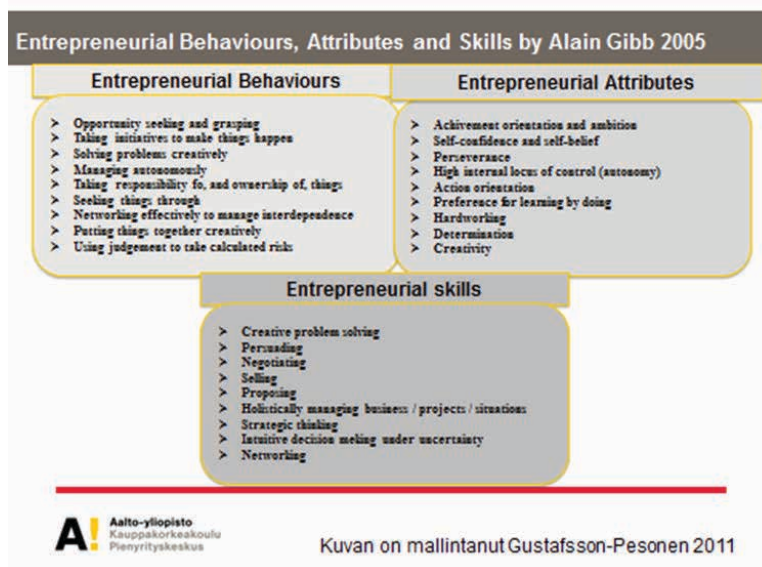
Yrittäjyyden käsitettä on eri tutkimuksissa avattu paljon. Jo 1986 Peltonen nosti esille, että yrittäjyys on ajattelu-, toiminta- ja suhtautumistapa elämään, mikä merkitsee tavoitteellista

ja omavastuista itsensä johtamista. Tähän määritelmään ovat monet tutkijat nojanneet myöhemminkin (Koiranen & Peltonen 1995). Jo 1993 Gibb määritteli yrittäjyyden, että se on kykyä toimia monimutkaisissa ja epävarmoissa tilanteissa luottavaisesti ja vähitellen itsevarmasti. Lisäksi Gibb (2005) määrittelee yrittäjyyden laajemmin. Hänen mukaansa se on tapa tehdä, nähdä, tuntea ja tunnistaa asioita: sekä tapa kommunikoida itsensä ja toisten kanssa, että myös tapa organisoida ja oppia asioita sekä asioista.

YRITTÄJÄKSI-HANKKEEN VIITEKEHYS

Yrittäjäksi-hankkeen toimenpiteiden ja hankkeen suunnittelun viitekehyykseksi valikoitui Gibbin (2005) kehittämän yrittäjämäisen käyttäytymisen, ominaisuuksien ja taitojen kehittämisen malli. Valmennukset, koulutukset, toimenpiteet on rakennettu niin, että ne tukisivat käyttäytymisen, ominaisuuksien ja taitojen kehittymistä potentiaalisten tulevien yrittäjien keskuudessa jo koulutuksen aikana.

Gibbin (2005) mukaiset yrittäjyyteen liitettävät ominaisuudet, käyttäytyminen ja taidot -viitekehys on kuvattu kuvassa numero 2.

Kuva 2. Yrittäjyyteen liitettävät ominaisuudet, käyttäytyminen ja taidot (Gibb 2005). Kuvan mallin-
nus Gustafsson-Pesonen, 2011a.

Gibbin mallin kantavana ajatuksena on yrittäjyyden kehittämisen laaja-alainen ymmärrys ”jokaisen ei ole välttämätöntä perustaa omaa yritystä, mutta jokaisen yrittäjämäistä käyttäytymistä voidaan koulutuksellisin keinoin kehittää”. Kehittämistä voidaan tehdä vähintään kolmesta näkökulmasta käsin: 1) käyttäytymisen, 2) ominaisuuksien ja 3) taitojen kehittämisen näkökulmasta. Käyttäytymiseen vaikuttaminen, ”Miten jokainen voisi käyttäytymisellään (esim. ohjaaja ja oppija) vaikuttaa oppijoiden toiminnan päämääriin”. Ominaisuuksien kehittäminen ja niihin vaikuttaminen: ”Miten pystymme toimenpiteillämme vaikuttamaan oppijoiden ominaisuuksiin suhteessa yrittäjämäisyyteen”. Taitojen kehittämiseen vaikuttaminen: ”Mitä, mitä tehden oppijoista tulisi enemmän yrittäjämäisiä”. Julkaisun seuraavissa kappaleissa esitellään toimenpiteitä, ajatuksia ja käytänteitä, joilla Yrittäjäksi hankkeessa on pyritty vaikuttamaan Gibbin kehittämismallin käytäntöön viemiseen Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa.

SUOSITUKSIA AMMATTIKORKEAKOULUTASOISEN YRITTÄJYYDEN KEHITTÄMISEEN

Suosituksen taustalla on laaja valtakunnallinen yrittäjyys Hankkeiden vaikuttavuustutkimus (Gustafsson-Pesonen & Kiuru 2012), jossa laadittiin suosituksia yrittäjyyden kehittämiseen eri kouluasteille. Vaikuttavuustutkimuksen viitekehyksenä käytettiin Gibbin (2005) edellä kuvattua viitekehystä.

Gustafsson-Pesonen & Kiuru kirjoittavat tutkimukseen nojaten (Gustafsson-Pesonen & Kiuru 2012, 55) ”Yrittäjyyskasvatus tulee nähdä vahvasti laaja-alaisena ja kokonaisvaltaisena käsitteenä ja käytännötoimintana, johon sisältyvät lähtökohtaisesti sekä oman elämän hallinnan osa-alueet; mm. itseohjautuvuus, luovuus ja rohkeus tehdä toisin, että yrityksen perustaminen ja liiketoiminnan koko kirjo. Kun yrittäjyyskasvatus nähdään ja toteutetaan laaja-alaisena käsitteenä ja käytännötoimintana, me kaikki voimme omalla arkityöllämme, käyttäytymisellämme ja esimerkeillämme toimia yrittäjyyden edistäjinä ja sanansaattajina.”

Tutkimuksen aineistosta voitiin luoda myös mallinnus, suositus, kuinka tutkijoiden mielestä yrittäjyyden kehittämistä voitaisiin viedä eri kouluasteilla eteenpäin. Mallinnus ja suosituksia on avattu kuvaan numero 3.

Vinkkejä yrittäjyyden edistämiseen eri kouluasteille

Kuva 3. Vinkkejä yrittäjyyden edistämiseen eri kouluasteille (Gustafsson-Pesonen, A. & Kiuru, P. 2012)

Kuva numero 3:n kohdasta Ammattikorkeakoulu ja yliopistot voidaan nostaa esille – olettamalla, että peruskouluissa, lukioissa ja ammatillisessa koulutuksessa on jo tehty kuvassa esitetyt toimenpiteet – se, että yrittäjyyden kehittämisessä ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa tulisi jo päästä tilanteeseen, jossa ainakin osan oppijoista kanssa perustetaan yritys, ja yrityksen perustamista todella tuetaan. Kehittämisessä tulee nostaa esille myös kustannustietoisuuteen liittyviä seikkoja ja henkilöstöjohtamiseen liittyviä seikkoja. Tutkimustoiminnan toivotaan tukevan elinkeinoelämää, ja tutkimusten aiheiden tulisi nousta yritysten tarpeista. Lisäksi esitetään, että kehittämisessä mukana olisi enenevässä määrin yrityscaseja ja yrityskäyntejä. Jos toimenpiteitä ei jostakin syystä ole tehty edellisillä kouluasteilla, tilanne on oletettavasti erilainen myös ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen yrittäjyyden kehittämisessä osalta.

Huomioitavaa on, että ko. tutkimuksessa ei otettu kantaa oppimisympäristöjen merkitykseen yrittäjyyden kehittämisessä näkökulmaa pohdittaessa. Kuitenkin aikaisempiin tutkimuksiin nojaten (ks. aiemmin tämä artikkeli) suositetaan, että myös oppimisympäristöjen tulisi olla yrittäjyyteen inspiroivia ja yrittäjänä toimimiseen mahdollistavia sekä yrittäjiin törmäyttäviä.

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa (Gustafsson-Pesonen, Tornainen & Tiljander 2018) tehdyissä opiskelijoille suunnatuissa kyselyissä ovat opiskelijat nostaneet esille, että yrittäjyyden neuvonta ja ohjaus tulisi olla mahdollisimman helposti ja ketterästi saatavilla.

Opiskelijoille pitäisi mahdollistaa jatkuva ja pitkäjänteinen yrittäjyyden neuvonta opetuksen ohien. Ideaalitalanne olisi, että opiskelija voisi tulla milloin vaan halutessaan saamaan yrittäjyyden ja yritysideoita sparrausta yrittäjyyden asiantuntijan johdolla. Palvelun tulisi olla matalan kynnyksen palvelua, helposti, joustavasti, asiantuntevasti ja tarvittaessa saatavilla.

Ykoonti-tutkimukseen nojaten (Gustafsson-Pesonen & Kiuru 2012, 53) nostetaan vielä esille tutkimukseen osallistuneiden yrittäjien kehittämisesityksiä ammattikorkeakoulutasoisen yrittäjyyden opetuksesta.

Kyselyyn vastanneiden yrittäjien (vastaajajoukko 48 yrittäjää pääkaupunkiseudulta) näkemyksiä ammattikorkeakoulujen yrittäjyyden kehittämiseen.

AMMATTIKORKEAKOULUT

Vastaukset siitä, millaisia suosituksia yrittäjillä on ammattikorkeakoulujen yrittäjyyden edistämiseksi, olivat hyvin samansuuntaisia kuin ammatillisen ja lukio koulutuksen kohdalla. Vahva mielipide vastaajilla oli, että yrittäjyys pitää olla selkeä uravaihtoehto sekä amk-opinnoissa että ammatillisessa ja lukio-opetuksessa. Yrittäjyys, yritteliäisyys ja asennekasvatus pitää vastaajien mielestä olla osana kaikkien aineiden opetusta, ei pelkkä irrallinen kurssi. Yrittäjyyteen voi kannustaa amk-opetuksessa mm. työharjoittelujaksojen ja opinnäytetöiden tekemisellä yrityksiin. Joidenkin vastaajien mielestä ammattikorkeakouluissa ei yrittäjyyteen tai yritteliäisyyteen tukeminen toimi riittävän hyvin, vaan ammattikorkeakouluopetus tuntui heidän mielestään olevan enemmänkin yrittäjävastaista: "amk-opinnot ovat tuntuneet päinvastoin yrittäjyysvastaisilta – vain huonoa on saanut kuulla yrittäjyydestä".

Voitaneen sanoa, että yrittäjien näkemykset ovat jossain määrin voimakkaita ja antavat kuvan, että yrittäjyyden kehittämistarpeita on vielä merkittävässä määrin.

YHTEENVETO

Yrittäjyyskasvatus tulee nähdä vahvasti laaja-alaisena ja kokonaisvaltaisena käsitteenä sekä konkreettisena käytännön toimintana, johon sisältyvät lähtökohtaisesti oman elämän hallinnan osa-alueet; mm. itseohjautuvuus, luovuus ja rohkeus tehdä toisin ja yrityksen perustaminen sekä liiketoiminnan koko kirjo. Kun yrittäjyyskasvatus nähdään ja toteutetaan laaja-alaisena käsitteenä ja käytännön toimintana, kaikki toimijat voivat omilla arkitöillään, käyttäytymisellään ja esimerkeillään toimia yrittäjyyden edistäjinä ja sanansaattajina.

Voinemme todeta, että yrittäjyyden edistämistyö jatkuu ja vaatii hyvin pitkäjänteisiä panostuksia ja resursseja. Yrittäjyyskasvatuksen kehittäminen on nostettu yhdeksi tärkeäksi osaksi eri kouluasteiden kehittämistyötä tulevaisuudessakin ja mm. opetussuunnitelmiin

Yrittäjyyskasvatus on otettu vahvasti mukaan. Yrittäjyyskasvatus nähdään usein siinä valossa, että opettajat ovat oppilaidensa kanssa tekemisissä sellaisten ominaisuuksien kehittymiseksi ihmisessä, joita kutsutaan yrittäjämäisiksi ominaisuuksiksi sekä sisäisen että ulkoisen yrittäjyyden näkökulmista. Yrittäjyyskasvatukselle on annettu merkityksiä ja tavoitteita, ja se on muuttumassa käytännöiksi. Yrittäjyyskasvatuksen termien, sisällön, määritelmien sekä toteuttamismenetelmien ja -tapojen on koettu tulleen tutummiksi, mutta työtä kuitenkin on vielä.

Yrittäjyyskasvatuksen linkittäminen opetussuunnitelmiin todellisena läpäisevänä toimintamallina on käynnissä monissa oppilaitoksissa ja monilla kouluasteilla. Enää ei puhuta pelkistä yrittäjyys-sanoista papereissa, vaan todellisista teoista ja arjen käytännöistä. Kouluihin on tulossa ja osin jo tullutkin todellista yhdessä tekemisen yrittäjyyskulttuuria. Ollaan siirtymässä yksilökeskeisyydestä yhdessä tekemiseen ja yhteisöllisyyteen. Mukaan opetukseen ollaan ottamassa opintojaksoja, joissa tuotetaan ideoita sekä rohkaistaan ideoimaan ja tekemään keksintöjä, innovoimaan ja innostumaan uudesta. Usein nämä ideat arvioidaan, ja parhaita ideoita ja innovaatioita otetaan kehittämisen kohteeksi. Tavoitteeksi on jo monissa oppilaitoksissa otettu, että luodaan oppilaitoksiin ympäristöjä tai käytänteitä, jotka tukevat yritystoiminnan edellytyksien toteuttamista opetukseen kiinteästi kuuluvana osana. Ideoiden kehitystä viedään eteenpäin siten, että otetaan ideointityöhön mukaan konkreettisia yrittäjiä, sparraajia, ja kehitetään alueen yrityksiä oppimisen ja kehittämistehtävien osana ja ohessa. Korostettakoon vielä, että kaikenlainen kehittäminen, tutkimus ja opetus olisi hyvä saada tukemaan yritysten, elinkeinoelämän ja yleisesti yhteiskunnan tarpeita. Kolmikantayhteistyötä yrittäjyyskasvatuksen kehittämisen saralla on hyvä jatkaa.

Yrittäjyyskasvatuksen kehittämistyö on hyvässä myötätulessa (OKM, Valtioneuvosto, Suomen yrittäjät jne.), ja työtä tulee jatkaa edelleen yhteistyössä erinomaisen laajan ja asiantuntevan verkoston kanssa. Mukaan kehittämiseen tulee ottaa julkisia toimijoita, rahoittajien edustajia, kouluja kaikilta asteilta, yrittäjiä ja yrityksiä sekä opiskelijoita, jotta viime kädessä loppukäyttäjienkin ääni tulisi esille. Olemme ehkä jossain määrin unohtaneet yrittäjien ja opiskelijoiden osaamisen hyödyntämisen kehittämistyössä, joten nämä voisivat olla tulevien yrittäjyyskasvatuksen kehittämishankkeiden merkittäviä askelmerkkejä.

Yrittäjyyskasvatuksen kehittäminen on nostettu yhdeksi tärkeäksi osaksi koulujen kehittämistyötä tulevaisuudessakin, ja mm. opetussuunnitelmiin yrittäjyyskasvatus on otettu vahvasti mukaan. Yrittäjyyskasvatus nähdään usein siinä valossa, että opettajat ovat oppilaidensa kanssa tekemisissä sellaisten ominaisuuksien kehittymiseksi ihmisessä, joita kutsutaan yrittäjämäisiksi ominaisuuksiksi sekä sisäisen että ulkoisen yrittäjyyden näkökulmista. Yrittäjyyskasvatukselle on annettu merkityksiä ja tavoitteita, ja se on muuttumassa käytännöiksi. Yrittäjyyskasvatusasian, termien, sisällön, määritelmien, toteuttamismenetelmien ja -tapojen on koettu tulleen tutummiksi, mutta nämä vaativat edelleen työtä. Tämä työ jatkuu mm. jatkuvana uusien mallien testaamisena, oppimateriaalien kehittämisenä, erilaisina opetushenkilöstön koulutus- ja kehittämistilaisuuksina, oppimisympäristöjen kehittämisenä, verkostoitumisena ja parhaisiin käytäntöihin perehtymisenä eri toimijoiden välillä ja yhteistyössä eri kouluasteiden kesken.

LÄHTEET

- Backström–Widjeskog, B. 2010. Teachers' thoughts on entrepreneurship education. Teoksesa K. Skogen & J. Sjøvoll (toim.), *Creativity and innovation – Preconditions for entrepreneurial education* (s. 107–120). Trondheim: Tapir Academic Press.
- Diensberg, C. 2008. *Towards Entrepreneurial Regions: Ten propositions for successful Entrepreneurship Promotion and Education*. Rostock Working Papers on Economic and Human Resource development. 29. Rostock: Universität Rostock, HIE-Ro, 1–8.
- Fayolle, A. 2007. *Entrepreneurship and New Venture Creation: The Dynamic of Entrepreneurial Process*. UK: Cambridge University Press.
- Fayolle, A. & Gailly, B. 2008. From craft to science: Teaching models and learning processes in entrepreneurship education. *Journal of European Industrial Training*. Vol. 32 Iss: 7, pp. 569–593.
- Gibb, A. 1993. The Enterprise Culture and Education. *International Small Business Journal*. 11 (3), pp.11–34.
- Gibb, A. 2005. The future of entrepreneurship education – Determining the basis for coherent policy and practice. In: P. Kyrö & C. Carrier, ed. 2005. *The Dynamics of Learning Entrepreneurship in cross-Cultural University Context*. University of Tampere, research Center for Vocational and Professional education: Hämeenlinna, pp. 44–62.
- Gustafsson-Pesonen, A. 2011a. YKOOONTI viitekehys. Luentomateriaali. KOEL esitys 12.4.2011. Aalto-yliopisto, Kauppakorkeakoulu. Pienyrityskeskus.
- Gustafsson-Pesonen, A. & Kiuru, P. 2012. Ideoita ja oivalluksia yrittäjyyskasvatukseen YKOOONTI. Aalto-yliopiston julkaisusarja, KAUPPA + TALOUS 4/2012, Unigrafia Oy, Helsinki.
- Gustafsson-Pesonen, A., Torniainen, A-M. & Tiljander, P. 2018. Opiskelijayrittäjyyttä kehittämässä Case Yrittäjäksi – YKTT 2018, Lahti.
- Heinonen, J. & Akola, E. 2007. *Entrepreneurship Training and Entrepreneurial Learning in Europe. Results from the ENTLEARN Project*, Tampere: TSE Entre, Turku School of Economics, Esa Print Oy.
- Holmgren, C. & From, J. 2005. Taylorism of the mind: entrepreneurship education from a perspective of educational research. *European Educational Research Journal*, 4(4), 382–390.
- Hytti, U. & O’Gorman, C. 2004. An analysis of the objectives and methods of enterprise education programmes in four European countries 2004. *Education + Training*. Vol. 46:1, 11–23.

Hägg, O., Heinonen, P., Lääkkö, J. & Toivonen, A. 2005. Simulaatio soveltuu myös yrittäjäkasvatukseen. *Innovaatioita ja kokeiluja, Aikuiskasvatus* 3/2005, 224–227.

Hägg, O. 2010. Yrittäjyyteen oppimisen 3+1 vaihetta. Luentomateriaali.

Yrittäjyyspedagogiikan opinnot. Aalto-yliopisto, Kauppakorkeakoulu. Pienyrityskeskus.
Hägg, O. 2011. Yrittäjyysvalmennus ja yrittäjäidentiteetti. AKATEEMINEN VÄITÖSKIRJA. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden yksikkö. Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print, Tampere 2011.

Ikonen, R. 2006. Yrittäjyyskasvatus: Kansalaisen taloudellista autonomiaa etsimässä. Helsinki: Minerva.

Johanisson, B. 2007. Enacting Local Economic Development—Theoretical and Methodological Challenges. *Journal of Enterprising Communities: People and Places in the Global Economy* 1(1), 7–26.

Jones, B. and Iredale, N. 2006. Developing an entrepreneurial life skills summer school. *Innovations in Education and Teaching International*, Vol 43, Issue 3, 2006. pp 233–244

Koiranen, M. & Peltonen, M. 1995. Yrittäjyyskasvatus. Ajatuksia yrittäjyyteen oppimisesta. Tampere: Tammer-paino.

Kyrö, P. 2005. Entrepreneurial learning in the cross-cultural context challenges previous learning paradigms. In: P. Kyrö & C. Carrier. ed. 2005. *The Dynamics of Learning Entrepreneurship in cross-Cultural University Context*. University of Tampere, research Center for Vocational and Professional education: Hämeenlinna, pp. 68–102.

Kyrö, P. 2006. The continental and Anglo-American approaches to entrepreneurship education differences and bridges. Teoksessa: Fayolle, A & Klandt, H. *International Entrepreneurship Education. Issues and Newness*. Edward Elgar Publishing, Inc. USA. pp. 93–111.

Kyrö, P., Kauppi, T. & Nurminen, M. 2008. Entrepreneurial learning and virtual learning Environment. Teoksessa: P., Van der Sijde, A. Ridder Gerben Blaauw, & C., Diensberg, (toim.) 2008. *Teaching Entrepreneurship. Cases for 234 Education and Training*. Physica-Verlag Heidelberg. A Springer Company, 117–133.

Kyrö P. & Ripatti A. (toim.) 2006: Yrittäjyyskasvatuksen uusia tuulia Tampereen yliopiston kauppakorkeakoulu: Yrittäjyyskasvatuksen julkaisusarja, Tampereen yliopisto. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.enorssi.fi/hankkeet/yrittajyyskasvatus/pdf/Intro%20Kyro%20ja%20Ripatti_uusia%20tuulia.pdf.

Kyrö, P., Kurczewska, A. & Osei-Bonsu, N. 2011. Different approaches to opportunity process and their consequences for teaching practice. ICSB, June 15–18, 2011 in Stockholm, Sweden.

Leffler, E. & Svedberg, G. (2005). Enterprise learning: a challenge to education? *European Educational Research Journal*, 4(3), 219–227.

Lepistö, J. 2011. Tarvitseeko opettajankoulutus yrittäjyyskasvatusta vai yrittäjyyskasvatusta opettajankoulutusta? Luokanopettaja- ja käsityön aineenopettajaopiskelijoiden näkemyksiä yrittäjyyskasvatuksesta. Teoksessa T. Rytkölä, E. Ruskovaara & M. R. Järvinen (toim.), Nurmi, P. & Paasio, K. 2007.

Entrepreneurship in Finnish universities, *Education + Training*, Vol. 49 Iss: 1, pp. 56–65. Paasio, K., Nurmi, P. & Heinonen, J. 2005. Yrittäjyys yliopistojen tehtävänä? (Entrepreneurship as a task for the universities in Finland?) Opetusministeriö, koulutus- ja tiedepolitiikan osasto, 2005. Finland.

OKM. 2017. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://minedu.fi/documents/1410845/4363643/yrittajyylinjaukset-koulutukseen-okm-2017.pdf/dd81b6e7-888e-45e4-8c08-40d0d5a5277e/yrittajyylinjaukset-koulutukseen-okm-2017.pdf.pdf>

OPM. 2009. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2009/liitteet/opm07.pdf>

Pihkala, T., Ruskovaara, E., Seikkula–Leino, J. & Pihkala, J. 2011. Yrittäjyyskasvatusta monikerroksisena ilmiönä – kohti yrittäjyyskasvatuksen ohjausjärjestelmää. Teoksessa U. Hytti, J. Heinonen & A. Tiikkala (toim.), *Yrittäjämäinen oppiminen: Tavoitteita, toimintaa ja tuloksia* (s. 20–37). Turku: Turun yliopisto.

Rae, D. 2000. Understanding entrepreneurial learning: a question of how? *International Journal of Entrepreneurial Behaviour and Research*, Vol. 6 (3). pp. 145–159.

Rae, D. 2004a. Practical Theories from Entrepreneurs' Stories: discursive approaches to entrepreneurial learning. *Journal of Business and Enterprise Development*. Vol. 11(2). pp. 195-202.

Rae, D. 2004b. Entrepreneurial learning: A Practical Model from the Creative Industries. *Education + Training*. Vol 46(8/9). pp. 492–500.

Rae, D. 2005. Entrepreneurial learning: a narrative-based conceptual model. *Journal of Small Business and Enterprise Development*. Vol 12(3). pp. 323–335.

Rae, D. & Carswell, M. 2001. Towards a conceptual understanding of entrepreneurial learning. *Journal of Small Business and Enterprise Development*. Vol. 8(2). pp. 150–158.

Remes, L. 2003. Yrittäjyyskasvatuksen kolme diskurssia. *Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research* 213. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Ristimäki, K. 1999. Yrittäjyyskasvatus: sisäisen, ulkoisen vaiko vain yrittäjyyden edistämistä yksilössä. *Kasvatus*, 30(5), 450–460.

Ristimäki, K. 2001. Yleissivistävän koulun yrittäjyyskasvatus. Vaasan yliopiston julkaisuja, *Selvityksiä ja raportteja* 84. Vaasa: Vaasan yliopisto.

Ruskovaara, E. 2007. Opettajien yrittäjyys- ja yrittäjyyskasvatusasenteita. Teoksessa P. Kyrö, H. Lehtonen & K. Ristimäki (toim.), *Yrittäjyyskasvatuksen monia suuntia* (s. 98–129).

Ruskovaara, E., Rytkölä, T., Seikkula-Leino, J., Ikävalko, M. & Mattila, J. 2011. Opettajien toteuttama yrittäjyyskasvatus ja reflektoinnin merkitys. Teoksessa U. Hytti, J. Heinonen & A. Tiikkala (toim.), *Yrittäjämäinen oppiminen: Tavoitteita, toimintaa ja tuloksia* (s. 214–237). Turun yliopisto: Turku.

Scott, M.G., Rosa, P. and Klandt, H. 1998. "Educating Entrepreneurs for Wealth Creation". In Scott Michale G., Rosa Peter & Klandt Heinz (Eds.) 1998: *Educating Entrepreneurs for Wealth Creation*, 11–15, Ashgate. USA.

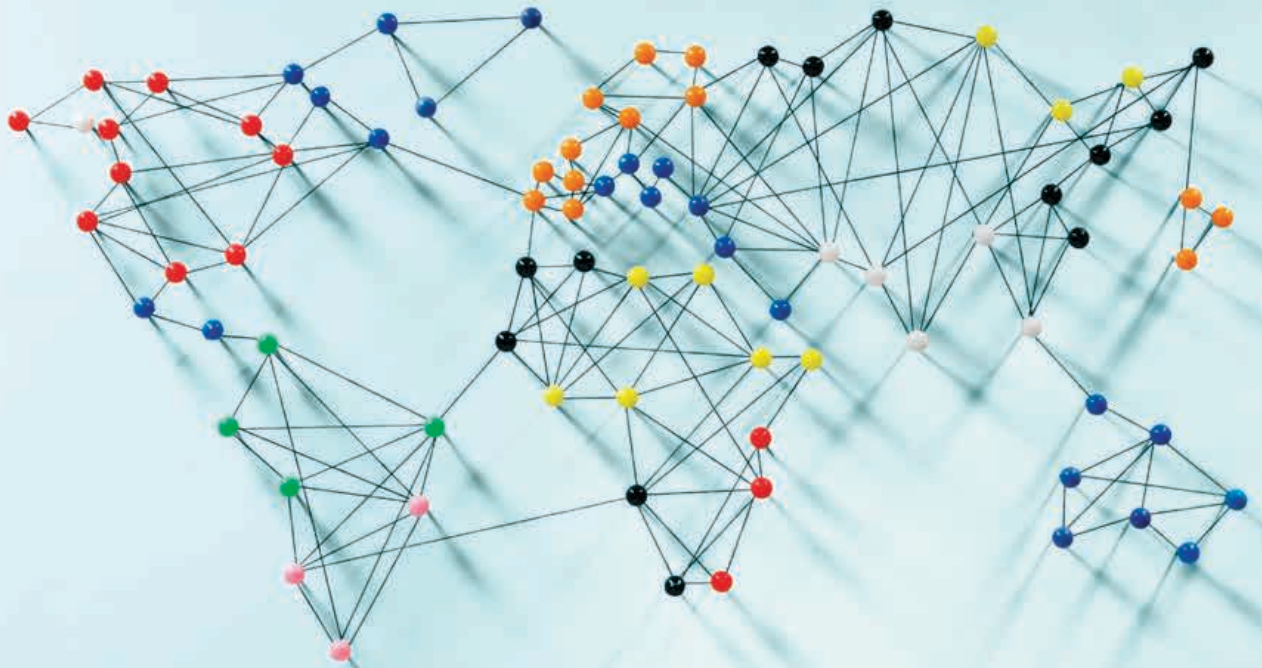
Seikkula-Leino, J. 2006. Perusopetuksen opetussuunnitelmauudistus 2004–2006 ja yrittäjyyskasvatuksen kehittäminen. *Opetusministeriön julkaisuja* 2006: 22.

Seikkula-Leino, J. 2007. Opetussuunnitelmauudistus ja yrittäjyyskasvatuksen toteuttaminen. *Opetusministeriön julkaisuja* 2007: 28. Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto. Helsinki: yliopistopaino.

Seikkula-Leino, J., Ruskovaara, E., Ikävalko, M., Mattila, J., & Rytkölä, T. 2010. Promoting entrepreneurship education: the role of the teacher? *Education and Training*, 52(2), 117–127.

Suomen hallitus. 2018. Uudistuva työ ja yrittäjyys. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161072/TEMjul_27_2018_Uudistuva_tyo.pdf

Ylinen, A. 2011. Opettajien yrittäjyyskasvatusvalmiudet Etelä-Pohjanmaan lukioissa. *Jyväskylä Studies in Business and Economics* 98. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

OPISKELIJAYRITTÄJYYS JA -LÄHTÖISYYS AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Petteri Tiljander

”Ammattikorkeakoulun tehtävänä on antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin sekä tutkimukseen, taiteellisiin ja sivistyksellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin ja tukea opiskelijan ammatillista kasvua. Ammattikorkeakoulun tehtävänä on lisäksi harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä työelämää ja aluekehitystä edistävää ja alueen elinkeinorakennetta uudistavaa soveltavaa tutkimustoimintaa, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa sekä taiteellista toimintaa. Tehtävään hoitaessaan ammattikorkeakoulun tulee edistää elinikäistä oppimista.” (Ammattikorkeakoululaki 932/2014, 4§.)

Edellä mainittu ammattikorkeakoululain viittaus määrittelee sen tehtävän, joka lainsäätäjien toimesta on ammattikorkeakouluille annettu. Tämän tehtävän tulisi myös olla päivittäin meidän ammattikorkeakouluissa työskentelevien mielissä. Toki tämän tehtävän ympärille on rakentunut myös merkittävä määrä muita lakeja, asetuksia ja ohjeistuksia, jotka omalta osaltaan määrittelevät sekä ohjaavat toimintaamme. Ja ei pidä myöskään unohtaa yrittäjämäiseen mieleen ja työskentelyyn liittyvää tervettä kyseenalaistamista.

Olen työskennellyt viimeiset kolme vuotta ammattikorkeakoulussa niin yrittäjyyden lehtorin kuin TKI-asiantuntijan tehtävissä, erilaisissa paikallisissa sekä valtakunnallisissa yrittäjyys-hankkeissa. Työssäni huomaan päivittäin kyseenalaistavani useita asioita – mielestäni asioita tehdään väärin, varsinkin yrittäjyyden kontekstissa. Panostetaan resursseja väriin asioihin, unohdetaan opiskelija- tai asiakaslähtöisyys ja unohdetaan, että yrittäjyys on ennen kaikkea asenne, tapa tehdä asioita ja elää.

Tässä artikkelissa tutustutaan erilaisiin yrittäjyys-suosituksiin, joita ammattikorkeakouluille on annettu. Artikkelissa avataan opiskelijayrittäjyyden käsitettä muun muassa ministeriön sekä viimeaikaisen tutkimuksen valossa sekä pyritään hahmottamaan, mitä asiakaslähtöisyys tarkoittaa ja miten se Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulussa ilmenee opiskelijalähtöisyytenä. Tämän artikkelin kirjoittamiselle on ollut kaksi tavoitetta. Artikkelin kautta pääsen tutustumaan niihin reunaehtoihin, joiden tulisi osaltaan ohjata omaa työtäni yrittäjyyden sekä opiskelijayrittäjyyden parissa ja toisaalta tämä aineisto toimii hyvänä perustana Yrittäjäksi – nuorille tukea yrittämisen alkuun -hankkeessa myöhemmin toteutettavalle selvi-

tykselle: Mitä Xamkin tulisi tehdä opiskelijayrittäjyyden edistämiseksi? Selvityksen avulla pyritään asiakas- ja opiskelijälähtöisesti selvittämään, mitä opiskelijat haluaisivat meidän hankkeen suomilla resursseilla tekevän opiskelijayrittäjyyden edistämiseksi.

YRITTÄJYYDEN SUOSITUKSET AMMATTIKORKEAKOULUILLE

On tärkeää, että pystymme ottamaan yrittäjyyden huomioon koulutuksissa sekä oppimisessa. Usein yrittäjyyden mittaaminen on näissä konteksteissa sen moniulotteisuudesta johtuen vaikeaa. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto eli Arene (2015) on todennut yrittäjyyden edistämisen olevan keskeinen osa ammattikorkeakoulujen toimintaa sekä määritellyt yrittäjyyttä seuraavasti:

- Yrittäjyys on uutta luovaa innovatiivista toimintaa, jossa ideasta kehitetään kannattava ratkaisu.
- Yrittäjyys on innovaatioihin liittyvän riskin hallintaa ja osaamisen kautta aikaan saatua rohkeutta tarttua mahdollisuuteen.
- Yrittäjyys on aktiivisuutta ja kykyä koota vaadittavan toiminnan henkiset ja aineelliset resurssit kannattavan toiminnan aikaansaamiseksi.
- Yrittäjähenkisyys on tekoihin tarttumista ilman varmaa tietoa resursseista ja tuloksista.

ARENEN YRITTÄJYSSUOSITUKSIA AMMATTIKORKEAKOULUILLE

- Yrittäjyysopinnot ja -toiminta tukevat opiskelijoiden erilaisia tarpeita.
- Kaikilla ammattikorkeakouluilla on opinto- ja palvelutarjonta, joka tukee liiketoiminnan synnyttämistä, kehittämistä ja yrityksen perustamista.
- Ammattikorkeakoulut luovat kokeneiden yrittäjien – erityisesti kasvuyrittäjien – ja alumnien sekä opiskelijoiden ja opiskelijayrittäjien kanssa käytävää vuoropuhelua.
- Opiskelijoiden kiinnostusta yrittäjyyteen herätetään monipuolisilla keinoin ja yrittäjyydestä uravaihtoehtona viestitään.
- Opiskelijoille mahdollistetaan kokemus yritystoiminnan perustamisesta ja johtamisesta.
- Kasvuyrittäjyyden ja nopeasti kasvavien start-up-yritysten lisäksi arvostetaan kestäväällä pohjalla olevaa yritystoimintaa.
- Ammattikorkeakoulut järjestävät alueensa tarpeista lähtevää yritystoimintaa tukevaa koulutusta.
- Kasvupotentiaalia omaaville yrityksille on tarjolla kansainvälisesti parhaita yrittäjyyden osaamisverkostoja ja yrityskohtaisia palveluita.
- Ammattikorkeakoulut tarjoavat yrittäjyyteen ja yrittäjyyden kehittämiseen liittyviä palveluja yhteistyössä alueen muiden toimijoiden, kuten ammatillisen koulutuksen ja yliopistojen kanssa.
- TKI-toiminnan yhtenä tavoitteena on yrittäjyyden edistäminen ja uutta yritystoimintaa kehittävien innovaatioiden sekä kestävä kasvun aikaansaaminen.
- TKI-toimintaan osallistuvien start-up- ja pk-yritysten määrää kasvatetaan lisäämällä tietoisuutta TKI-yhteistyön mahdollisuuksista.
- Yrittäjyyden kehittymistä ammattikorkeakouluissa seurataan tarkoituksenmukaisesti mittarein.

(Arene 2015, 2-7.)

Rehtorineuvosto näkee yrittäjyyden vahvasti niin opiskelijoiden kuin henkilökunnan asenteena, joka näkyy päivittäisessä toiminnassa muun muassa vastuun ottamisena, kurinalaisena tekemisellä, rohkeutena kokeilla, innovatiivisuutena ja kykynä kohdata riskejä sekä haasteita. Parhaimmillaan tämä johtaa uusiin ideoihin, toimintamalleihin sekä osaamiseen. Ammattikorkeakoulujen tulisi kantaa oma osansa yhteiskuntavastuusta huomioimalla yrittäjien erilaiset osaamistarpeet yrityksen elinkaaren mukaisesti, eli olisi kyettävä huomioimaan pienyritykset, aloittavat yrittäjät, kasvuyritykset kuin myös liiketoiminnan lopettamiseen sekä omistajanvaihdokseen liittyvät osaamisvalmiudet. Myös yrityskauppaosaamisen vahvistaminen nähdään tulevaisuudessa tärkeänä. (Arene 2015, 2.)

Taloudellisen yhteistyön ja kehittämisen yhteistyöjärjestö OECD, jonka jäsen Suomi on vuodesta 1969 ollut, on määritellyt seuraavasti asiakokonaisuuksia, joissa yrittäjyyden tulisi näkyä, osana korkeakoulutoimintaa (OECD 2012; Arene 2015, 2–3):

- Johtaminen ja hallinto
 - (mm. ylimmän johdon sitoutuminen yrittäjämäisen korkeakoulun kehittämiseen)
- Organisaation kyvykkyys, henkilöstö ja palkitseminen
 - (mm. yrittäjyyden osaaminen ja kokemus rekrytointiperusteena)
- Yrittäjyyden kehittäminen
 - (mm. toimintarakenne tukee yrittäjämäistä toimintaa ja yrittäjyyden edistämistä)
- Yrittäjyyspolut
 - (mm. tulokselliset yrittäjyyden tukipalvelut)
- Työelämäyhteistyö
 - (mm. vahvat linkit yrittäjyyttä edistäviin tahoihin)
- Kansainvälisyys
 - (mm. kansainvälisyys on vahva osa yrittäjyysstrategiaa)
- Vaikuttavuuden arviointi
 - (mm. jatkuva yrittäjyyttä edistävien toimien vaikuttavuuden arviointi).

OPISKELIJAYRITTÄJYYS

Työ ja elinkeinoministeriön sekä Opetusministeriön yhteinen työryhmä tutki korkeakoulupohjaista yrittäjyyttä vuosikymmenen vaihteessa. Heidän mukaansa korkeakoulupohjaisessa yrittäjyydessä on tunnistettavissa kaksi aaltoa. Ensimmäinen aalto, jossa keskityttiin luomaan käytäntöjä yrittäjyyskasvatukseen sekä yrittäjätoimintaan sijoittui 1990-luvulta aina tämän vuosikymmenen alkuun. Nyt käynnissä olevassa toisessa aallossa on keskitytty ensimmäisen aallon pohjalta löytyneiden hyvien käytänteiden pohjalta, edistämään yrittäjyyttä ja yritystoimintaa, sekä uusina aluevaltauksina mukaan ollut tullut muun muassa korkeakouluosaamisen kaupallistaminen, kasvuyrittäjyys sekä kansainvälinen yritystoiminta. (OPM 2010, 9–10.)

Korkeakoulupohjainen yrittäjyys on jo pitkään ollut osa korkeakoulujen TKI-toimintaa, josta tälle vuosikymmenelle tultaessa on kehittynyt laajempi kokonaisuus: opiskelijayrittäjyys. Opiskelijayrittäjyys on opiskelijalähtöistä toimintaa, joka voidaan nähdä nykyaikaan sijoittuvana ilmiönä. Ilmiöön liittyy korkeakoulujen yrittäjyyskasvatusta sekä yrittäjyyden koulutusta, mutta myös muita kokonaisuuksia. (Suomen Yrittäjät 2015, 6.) Opiskelijayrittäjyys on ilmiö, jonka sisälle yrittäjyyskasvatus, opetus, korkeakoulu yrittäjyys kuuluvat, mutta näiden rinnalla on syntynyt myös paljon opiskelijalähtöistä toimintaa. Suomen Yrittäjien (2015, 11) tutkimuksen mukaan yrittäjätoiminnassa on havaittavissa korkeakoulutuksen merkityksen kasvu. Yrittäjyys on korkeakouluopiskelijoiden keskuudessa yleisempää, mutta samalla kehitystä tutkittaessa on syytä muistaa, että tulokset voivat myös näkyä viiveellä. Opiskelijayrittäjien määrä ei välttämättä kasva, koska yrittäjyyskasvatuksen ja opiskelijayrittäjyyden toimenpiteiden vaikutus voi tapahtua vasta opintojen päättymisen jälkeen, jolloin henkilöt vasta saavuttavat tyypillisen yrittäjyyden aloittamisiansa.

Kuva 1. Opiskelijoita kuulemassa yrittäjävaihdosta Innostu yrittäjyydestä -tilaisuudessa.

Opiskelijayrittäjä voidaan määritellä varsin kapeasti henkilöksi, joka toimii samaan aikaan opiskelijana sekä yrittäjänä. Opiskelijayrittäjyys voidaan määritellä ilmiöksi, joka on opiskelijayrittäjän ympärille rakentunut huomattavasti laajempi kokonaisuus. Ilmiöön on tunnistettu liittyvän muun muassa yrittäjyyskasvatus, yrittäjäkasvatus, yrittäjyyskoulutus, yrittäjämynönteinen ilmapiiri, yrittäjänä toimiminen, yrittäjyysaikomusten tukeminen niin opiskeluaikana kuin sen jälkeen sekä edellä mainittuihin liittyvät verkostot. (Suomen Yrittäjät 2015, 6.)

Entisten opiskelijoiden luomilla yrityksillä on merkittävästi suurempi merkitys kansantaloudelle kuin varsinaisilla opiskelijayrittäjillä tai opiskeluiden aikana perustetuilla yrityksillä. Vähäinen opiskelijayrittäjien määrä ei tarkoita suoraan, että tulevaisuudessa ei näiden henkilöiden toimesta kuitenkin voitaisi perustaa runsaastikin yrityksiä. Edellä mainitusta syistä johtuen opiskelijat tulisi nähdä opiskelijayrittäjyyden kontekstissa merkittävänä kansantaloudellisena potentiaalina, tulevina yrittäjinä, ja tästä syystä tulisikin keskittyä enemmän opiskelijoiden yrittäjyysvalmiuksien luomiseen ja yrittäjyysaikomusten tunnistamiseen sekä tukemiseen. (Suomen Yrittäjät 2015, 8–9.)

ASIAKAS- JA OPISKELIJALÄHTÖISYYS

Asiakaslähtöisyyttä voidaan lähestyä kahdesta näkökulmasta käsin – se voidaan nähdä joko tavoitteena tai keinona. Opetuksen ja varsinkin opiskelijoiden näkökulmasta tarkasteltuna se nähdään opiskelijoiden kohtaamisena yksilönä. Käytännössä asiakaslähtöisyys on keino sekä ajattelutapa, jossa opiskelijan tarpeista käsin hänelle suunnitellaan hänen tarpeidensa mukainen yksilöllinen opintopolku. Jos asiakaslähtöisyyttä tarkastellaan opiskelijan kannalta tavoitteena, voidaan edetä yksilöllisistä opintopoluista ja opintoajan nopeuttamisesta opiskelijalähtöisyyteen, jolloin voidaan tavoitteena pitää oikeaa koulutuksen toteuttamismuotoa. Esimerkiksi opetuksen osaamisperusteisuus nähdään tavoitteena, joka tukee sekä asiakas- että opiskelijalähtöisyyttä. Asiakaslähtöisyyden oppilaitostasolla tulisi lähteä niin opiskelijoiden kuin ympäröivän työelämän tarpeista. Tämä edellyttää asennemuutosta niin opettajilta kuin oppilaitoksen johdolta. Toki muutoksen mahdollistamiseksi tarvitaan myös muutoksia lainsäädäntöön, työehtosopimuksiin, järjestelmiin sekä käytänteisiin. (Mänty 2015.)

ASIAKASLÄHTÖISYYS

Ylikosken mukaan (1997) asiakaslähtöisyyden ydin on asiakaskeskeisyys, joka tarkoittaa asiakkaiden tarpeiden ymmärtämistä sekä organisaation sitoutumista asiakkaiden tarpeisiin vastaamiseen. Yksilön kannalta tämä näkyy työssä ennen kaikkea asiakastarpeista nousseista tavoitteista kiinnipitämisellä ja näiden toteuttamisella. Samalla organisaation tulee kuitenkin myös muistaa omat toiminta-ajatuksensa, eli asiakkaiden tarpeiden tyydyttäminen ei saa olla kaiken yli jyräävä voima. Jos oppilaitosta tarkastellaan voittoa tavoittelemattomana organisaationa, voidaan sen tärkeimpänä tehtävänä nähdä asiakkaiden palvelemisen. Tämän tehdäkseen on organisaation ymmärrettävä sitä todellisuutta, jossa asiakkaat elävät ja toimivat sekä mitkä ovat heidän arvonsa ja motiivinsa. Arvojen ymmärryksen kautta selviää, mitkä asiat palvelussa ovat asiakkaille kaikkein tärkeimpiä. Paremmalla asiakasymmärryksellä eli asiakkaiden tarpeiden, odotuksien, tapojen sekä mielipiteiden ymmärryksellä pystymään antamaan organisaation arvolutaus, joka kohtaa asiakkaan ne arvot ja tarpeet, joita he pitävät tärkeinä. (Tuulaniemi 2011, 71–72; Ylikoski 1997, 23, 26–29.)

Palvelumuotoilu on menetelmä, jolla organisaatio voi luoda asiakkailleen merkityksellisiä palveluita. Tuulaniemi (2011) toteaa palvelumuotoilun ytimessä olevan, organisaation prosessien kohdistamisen asiakkaiden tarpeiden ympärille. Palvelumuotoilu tarjoaa käytännön työkalun, jonka avulla oppilaitos voisi määrittää asiakkaidensa eli opiskelijoiden tarpeita sekä vastata niihin. Samalla menetelmän käyttö mahdollistaisi strategisesti järkevien palvelujen tuottamisen sekä lisäarvon luomisen asiakkaille. Ylikoski (1997) on havainnut, että voittoa tavoittelemattomalla organisaatiolla ei asiakastyytyväisyys ole toiminnan kannalta välttämätöntä, koska rahoitus perustuu suurelta osin verovaroihin. Se voisi kuitenkin olla tavoittelemisen arvoista. Tätä hän perustelee muun muassa sidosryhmien huomioimisen tärkeydellä. Asiakkaat ovat yksi tärkeimmistä sidosryhmistä, jolle organisaation toiminnalla on merkitystä ja joka vaikuttaa merkittävästi sen menestymiseen. Käytännön tasolla palvelumuotoilulla voidaan tarkoittaa toimintamallia, jossa asiakas eli opiskelija valitsee itselleen haluamansa palvelut sekä henkilöt, joiden kanssa haluaa näihin palveluihin liittyen työskennellä. Mänty (2015) on määritellyt edellä mainitun myös asiakaslähtöisyyden ytimeksi, kun sitä tarkastellaan keinona. (Tuulaniemi 2011, 96–97; Ylikoski 1997, 69–72.)

OPISKELIJALÄHTÖISYYS XAMKISSA

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa järjestettiin syksyllä 2017 henkilöstölle sekä opiskelijoille kysely, jossa tutkittiin muun muassa opiskelijalähtöisyyttä. Viisiportaisella Likertin-asteikolla opiskelijat arvottivat opiskelijalähtöisyyden 4,19:n arvoiseksi. Tämän kyselyn pohjalta pystyttiin myös määrittelemään viisi osa-aluetta, joiden nähdään kuvailvan opiskelijalähtöisyyttä Xamkissa. Mirja Toikan (2017) mukaan nämä osa-alueet ovat:

1. laadukas, työelämäläheinen ja joustava opetus ja oppiminen
2. opetuksen ja TKI-toiminnan integraatio
3. yhteisöllisyys, vuorovaikutus, viestintä
4. opiskelijoiden ohjaus ja tukeminen
5. hyvin toimivat palvelut ja hyvinvointi.

Toikan (2017) mukaan opiskelijalähtöisyys on osaamislähtöisyyttä. Laadukas, työelämäläheinen sekä joustava opetus ja oppiminen ovat tämän osaamislähtöisyyden keskiössä. Samalla oppimisympäristöjen, opetuksen ja oppimisen tulee olla kansainvälisesti vertailukelpoisia ja korkeatasoisia. Yritys- sekä alumnyhteistyön avulla pyritään varmistamaan, että opiskelijalle kertyy ja kehittyy oikea asenne sekä sellaisia taitoja ja osaamista, joista on työelämässä hyötyä. Tällöin myös huomioidaan muutokset työelämän tarpeiden, osaamisvaatimusten sekä ammattien suhteen.

Opiskelijan kannalta tämä opiskelijalähtöisyys tarkoittaa valinnanmahdollisuuksia, joustavuutta sekä opiskelijan toiveiden huomioon ottamista. Tämä tuo mukanaan myös vastuunottamisen sekä velvollisuuksia. Toikka (2017) näkee digitaalisten oppimisympäristöjen, verkko-opintojen, etäopiskelun sekä koulutusalojen yli tapahtuvan opiskelun tarkoittavan

opiskelijälähtöisyyden kannalta entistä räätälöidympiä toteutuksia sekä henkilökohtaisempaa kanssakäymistä, jota myös opettajat omista vastauksissaan toivoivat.

Toikka (2017) kirjoittaa yhteisöllisyyden, vuorovaikutuksen sekä viestinnän ilmentävän vahvasti opiskelijälähtöisyyttä. Hänen mukaansa opiskelijälähtöisyys tarkoittaa Xamkissa:

- oppimisen edistämisen ratkaisujen hakemista yhdessä
- opiskelijoiden kuuntelemista
- opiskelijoiden osallistamista
- vastaamista opiskelijoiden tiedusteluihin
- opiskelijoiden kannustamista ja huomioon ottamista
- vuorovaikutteisuutta ja dialogisuutta eri prosesseissa
- opiskelijapalautteen pyytämistä, analysointia ja vastapalautteen antamista.

”Opiskelijan etu on aina lähtökohta, hyvä asiakaspalvelu, opiskelijoiden auttaminen ja neuvominen, opiskelijan asemaan asettuminen ja asioiden arvioiminen sitä kautta. Opiskelijat koetaan palveluiden tilaajina, jolloin heitä tulee ohjeistaa miten pitää toimia, mitä heidän itse pitää tehdä ja mitä Xamkin yksikkö tekee.” (Toikka 2017.)

YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Opiskelijayrittäjyys on vuosien aikana muodostunut laajaksi käsitteeksi ja toiminnaksi, jonka alle voidaan sijoittaa suuri määrä erilaista opetusta erilaisissa muodoissa sekä erilaisia tapahtumia, kilpailuja ja myös varsinaista yritystoimintaa. Useat korkeammat tahot, kuten OECD ja ARENE, pitävät tätä toimintaa tärkeänä ja vuosi vuodelta merkityksellisempänä yhteiskuntamme kannalta. Aiheeseen liittyy runsaasti ohjeistuksia ja erilaisia käytäntöjä, mutta näiden pohjalta voitaneen kuitenkin tehdä tiivistys yleiseksi ohjeeksi: Ammattikorkeakoulujen tulee tarjota kaikille opiskelijoilleen runsaasti erilaisia opiskelijayrittäjyyteen liittyviä aktiviteetteja, jotka ovat tuotettu yhteistyössä opetuksen, TKI-toiminnan sekä ympäröivän alueen yritysten kanssa huomioiden ympäröivän alueen sekä sen yritysten osaamistarpeet. Nämä aktiviteetit tulee toteuttaa asiakas- eli opiskelijälähtöisesti.

Omaa ammattikorkeakouluamme Xamkia opiskelijayrittäjyyden kontekstissa tarkasteltaessa voisi nykytilan kiteyttää seuraavasti: paljon tehdään, mutta vielä on paljon tehtävää. Jos ”management” tarkoittaa sitä, että tehdään asioita oikein ja ”leadership” sitä, että tehdään oikeita asioita, niin mielestäni voi todeta, että managementissa ja leadershipissä on vielä vähän kehitettävää. Tämän näkökulmani perustan opiskelijoilta kuulemiini kommentteihin, kun olemme keskustelleet erilaisista opiskelijayrittäjyysaktiviteeteista, yrittäjyyden perusopetuksesta sekä mahdollisuuksista osallistua näihin. Tässä muutamia opiskelijoiden toiveita ja kommentteja:

- "Yhteistyötä opiskelijoiden ja yritysten välille"
- "Innovaatio-/yrittäjyyskurssi kaikille opiskelijoille"
- "Koulussa voisi olla vapaavalintaisia kursseja yrittäjyydestä"
- "Innovaatiokilpailuja ja hackathoneja opiskelijoille"
- "Työpajoja yrittäjien kanssa – ura ja sen vaiheet"
- "Opiskelijoita pitäisi rohkaista osallistumaan sekä pitäisi luoda ystävällinen, luova ja tuottelias ilmapiiri".

Opiskelijoille on tarjolla erilaisia opiskelijayrittäjyysaktiviteetteja, mutta ne eivät aina tavoita opiskelijoita tai sitten niihin osallistuminen ei ole aina mahdollista. Opiskelijalähtöisyyttä voidaan toki aina lisätä, muun muassa osallistamalla opiskelijat itse kehittämään ja luomaan opiskelijayrittäjyysaktiviteetteja. Tämän puolesta puhuvat myös useat menestystarinat, jotka ovat olleet opiskelijalähtöisiä, kuten Nordic Business Forum tai Start Up Sauna ja siellä syntynyt Slush. Ammattikorkeakoulut voisivat ottaa hieman enemmän oppia ympäröivästä yritysmaailmasta, siitä, miten siellä toteutetaan asiakaslähtöisyyttä, ja millaisia menetelmiä esimerkiksi palvelumuotoilun kentästä löytyy, joilla voitaisiin entisestään parantaa oppilaitosten toimintaa. Tulevaisuudessa ammattikorkeakoulujen rahoitus pienenee ja kilpailu niiden välillä kovenee, joten opiskelijalähtöisyyden parantaminen sekä ympäröivän yhteiskunnan yritysten parempi huomioiminen ovat yhtä välttämättömiä kuin opiskelijayrittäjyysaktiviteettien lisääminenkin.

LÄHTEET

Arene. 2015. Arenen yrittäjyysuositukset. Saatavissa: http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2018/arene_yrittajyysuositukset_12032015.pdf [viitattu: 7.11.2018]

Mänty, T. 2015. Asiakslähtöisyyttä opiskelijälähtöisyyden näkökulmasta. Saatavissa: <http://www.amke.fi/ajankohtaista/blogi/kirjoitus/asiakslähtöisyyttä-opiskelijälähtöisyyden-näkökulmasta.html> [viitattu 8.11.2018]

OECD. 2012. A Guiding Framework for Entrepreneurial Universities. Saatavissa: <http://www.oecd.org/site/cfecpr/ECOECD%20Entrepreneurial%20Universities%20Framework.pdf> [viitattu: 7.11.2018]

Opetusministeriö. 2014. Ammattikorkeakoululaki 932/2014. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20140932> [viitattu 27.11.2018]

OPM. 2009. Korkeakoulupohjaisen yrittäjyyden edistäminen. Opetusministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön korkeakoulupohjaisen yrittäjyyden edistämisen yhteistyöryhmän muistio. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:10.

Suomen Yrittäjät. 2015. Opiskelijasta yrittäjäksi – Opiskelijayrittäjyys suomalaisissa korkeakouluissa lukuvuonna 2014–2015. Saatavissa: <https://docplayer.fi/7241205-Opiskelijasta-yrittajaksi.html> [viitattu: 7.11.2018]

Toikka, M. 2017. Opiskelijälähtöisyys Xamkissa – Strategiakyselyn tuloksia. Saatavissa: <https://next.xamk.fi/nakokulma/opiskelijalahtoisuus-xamkissa-strategiakyselyn-tuloksia/> [viitattu: 7.11.2018]

Tuulaniemi, J. 2011. Palvelumuotoilu. Hämeenlinna: Talentum.

Ylikoski, T. 2000. Unohtuiko asiakas? Toinen uudistettu painos. Keuruu: KY-palvelu Oy.

TOTEUTUKSIA OPISKELIJA- YRITTÄJYYDEN EDISTÄMISEKSI AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Anna-Maija Torniainen

Yrittäjyyskasvatuksen merkitys on kasvanut maailmanlaajuisesti, ja sen kehittäminen on ajankohtainen kysymys kaikilla koulutusasteilla. Nuorille ja opiskelijoille tulisi tarjota yrittäjyyteen kannustava yrittäjämäinen kasvuympäristö, joka tukee opiskelijayrittäjyyttä ja innostaa yrittäjämäiseen toimintatapaan. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu (2018a) tukee yrittäjämäistä toimintaa sekä kannustaa ja valmistaa opiskelijoitaan yrittäjyyteen ja liiketaloudelliseen ajatteluun.

Opiskelijayrittäjyyden tukemiseksi Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa (Xamk) on käynnissä opiskelijayrittäjyyttä tukeva Yrittäjäksi – nuorille tukea yrittämisen alkuun -hanke, jonka toiminnan ytimessä ovat yrittäjyyteen kannustaminen, innostaminen ja yrittäjyyden alkutaipaleella opiskelijoiden tukeminen. Tässä artikkelissa kerrotaan, kuinka yrittäjyyskasvatusta ja yrittäjyyden tukemista on lähdetty kehittämään hankkeessa. Artikkelissa kuvataan toteutuksia opiskelijayrittäjyyden tukemiseksi sekä avataan opiskelijoiden näkemyksiä liittyen yrittäjyyteen osana opintoja. Tahtotilana on saada yrittäjämäinen toimintatapa läpileikkaavaksi toimintatavaksi ja osaksi kaikkien opiskelijoiden opintoja, jotta se mahdollistaa monialaisesti yrittäjyyspolun valitsemisen ja tarjoaa tietoja, taitoja, syötteitä ja mahdollisuuksia yrittäjyyteen.

YRITTÄJYYSKASVATUS KANNUSTAA YRITTÄJÄMÄISYYTEEN

Yrittäjäksi kasvamisen lisäksi yrittäjyyskasvatus rohkaisee yrittäjämäiseen asenteeseen. Yrittäjyyskasvatus opettaa elämässä tarvittavia taitoja ja kykyjä, joilla pyritään kokonaisvaltaiseen asenteiden ja taitojen kehittämiseen. (YES ry 2018a.) Potishukin & Kratzerin mukaan (2017, 36–55) yrittäjyyskasvatusohjelmat vaikuttavat positiivisesti asenteisiin yrittäjyyttä kohtaan. Suomessa yrittäjyyskasvatusta ja positiivisia asenteita yrittäjyyteen pyritään edistämään kaikilla koulutusasteilla (YES ry 2018b).

Arene (2015, 2.) kuvaa yrittäjähenkisyyttä ammattikorkeakoulussa seuraavasti: *”Yrittäjähenkisyys on tekoihin tarttumista ilman varmaa tietoa resursseista ja tuloksista. Tällainen*

asenne on tarpeellista myös ammattikorkeakoulun henkilöstölle siksi, että he uskaltaisivat päästää opiskelijat haasteisiin, joiden lopputulosta ei voi ennalta tietää. Ammattikorkeakoulu on hyvä ja turvallinen ympäristö koetella ja siirtää rajojaan”.

”Opiskelijayrittäjyys suomalaisissa korkeakouluissa lukuvuonna 2014–2015” -selvityksen mukaan 21 % korkeakoulussa opiskelleista piti yrittäjäksi ryhtymistä todennäköisenä tai erittäin todennäköisenä. Selvityksen mukaan yrittäjyys on yleisempää ammattikorkeakoulussa kuin yliopistossa – ammattikorkeakouluopiskelijoista 4,3 % arvioi saavansa yrittäjätuloja vuonna 2015, kun taas yliopisto-opiskelijoista osuus oli 2,7 %. Opiskelijayrittäjät pitivät työskentelyään yrittäjänä selvästi muita todennäköisempänä – selvityksen mukaan 35 % opiskelijayrittäjistä piti yrittäjyyttä valmistumisen jälkeen erittäin todennäköisenä. (Yrittäjät 2015, 18.)

ARENEN YRITTÄJYSSUOSITUKSET

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry julkaisi vuonna 2015 yrittäjyys-suositukset ammattikorkeakoulujen yrittäjyystoiminnan kehittymisen tukemiseksi. Arenen (2015, 7) mukaan ”*yrittäjyyden edistämiseksi ammattikorkeakouluissa tehdään paljon, mutta tarkoituksenmukaisten mittareiden kehittäminen yrittäjyyden kehittämisessä edistymisen arviointiin on osoittautunut haastavaksi*”. Arene korostaa ammattikorkeakoulujen tulosten ja toimenpiteiden tiedottamisen tärkeyttä, jotta yrittäjyyden vaikuttavuuden edistäminen saadaan näkyväksi. (Arene 2015, 1,7).

Arenen suositusten mukaan (2015, 3) ”*ammattikorkeakoululla tulee olla valmiudet ja toimintamallit, joiden avulla opiskelija voi opintojen tukemana ja niihin yhdistettynä viedä omaa liikeideaansa yrittäjänä eteenpäin*”. Yrittäjyysopinnot ja -toiminta tukevat opiskelijoiden tarpeita. Työelämässä tarvitaan ja edellytetään yrittäjämäistä asennetta ja toimintatapaa. Yrittäjyys uravaihtoehtona on kasvavassa määrin yksi varteenotettava tai osa ansiotyötä. Osalla ammattikorkeakoulun opiskelijoista on jo korkeakouluun tullessaan liikeidea tai aikomus yrittäjäksi lähtemisestä. (Arene 2015, 3–4).

Arenen (2015, 4) yrittäjyys-suositusten mukaan kaikkien ammattikorkeakoulujen suositellaan huomioivan seuraavat yrittäjyyttä edistävät seikat. Alla olevat yrittäjyys-suositukset ovat sanantarkasti Arenen yrittäjyys-suositukset -raportin (2015) mukaiset:

- Kaikilla ammattikorkeakouluilla on opinto- ja palvelutarjonta, joka tukee liikeidean synnyttämistä, kehittämistä ja yrityksen perustamista. Tarjonta tuotetaan joko itse tai yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa.
- Yrittäjyys on opinnollistettu, eli ammattikorkeakoulut tarjoavat monipuolisia pedagogisia ratkaisuja opintojen suorittamiseen omassa yrityksessä. Näiden on todettu madaltavan kynnystä yrittäjäksi ryhtymiseen. Mallit voivat olla sekä koko opinnot kattavia malleja (esim. Tiimiakatemia) tai tutkinto-ohjelmien osaksi sovitettavia mal-

- leja, kuten NY-yritykset, hautomo- ja kiihdyttämöopinnot, tai yrittäjyyden kokeilut mahdollistavia alustoja, joihin on tarjolla lisäksi kaupallisia palveluja. Myös osuuskuntien hyödyntäminen oppimisalustana on hyvä tapa yrityskokeilujen mahdollistamiseen.
- Yrittäjyyttä ja siihen liittyviä taitoja tarjotaan sisältöalueena tai toteutustapoina tutkintojen opetussuunnitelmissa.
 - Yrittäjyysopinnot tarjotaan kotimaisten kielten lisäksi englanniksi. Tämä tukee myös kansainvälisten opiskelijoiden mahdollisuuksia kehittää liikeideoita ja yrittäjyystaitoja.
 - Kaikissa ammattikorkeakouluissa on kuvattu kasvuyrittäjyyden polkuja sekä tunnistettu korkeakoulun oma profiili ja tehtävä osana alueellista yrittäjyyden ekosysteemiä.
 - Ammattikorkeakoulut luovat kokeneiden yrittäjien – erityisesti kasvuyrittäjien – ja alumnien sekä opiskelijoiden ja opiskelijayrittäjien kanssa käytävää vuoropuhelua.

TOTEUTUKSIA YRITTÄJYYDEN TUKEMISEKSI

Opiskelijayrittäjyyden mahdollistamiseksi ja tukemiseksi on toteutettu tapahtumia ja pilotoitu yrittäjyyteen linkittyviä opintoja. Tässä kappaleessa kuvataan yrittäjyyden ja yrittäjyysmäisen toimintatavan edistämiseksi ja mahdollistamiseksi toteutettuja kokeiluja.

PAEMPAA VIESTINTÄÄ PALVELUMUOTOILUN KEINAIN

Opiskelijoille järjestettiin työpaja, jossa yrittäjyysteemaa pohdittiin opiskelijayrittäjyyden, yrittäjyysaktiviteettien viestinnän sekä yrittäjyystapahtumien näkökulmasta. Työpajaan osallistui 18 liiketalouden toisen ja kolmannen vuoden opiskelijaa palvelumuotoilun opintojaksolta. Työpaja toteutettiin palvelumuotoilun kokeilemisen periaatteella tutustuttaen opiskelijat aluksi lyhyesti kehityskohteisiin. Tämän jälkeen osallistujat jaettiin kolmeen ryhmään työstämään seuraavia ennalta määriteltyjä aiheita:

1. Miten Xamk voi edistää opiskelijayrittäjyyttä?

Opiskelijayrittäjyys on tärkeä osa yrittäjyyskasvatusta, joka koskettaa kaikenikäisiä oppijoita.

2. Global Entrepreneurship Week – mitä GEW-viikolla tulisi tehdä?

Global Entrepreneurship Week (GEW) on kansainvälinen järjestettävä yrittäjyysviikko. Tapahtuman tarkoituksena on lisätä tietoutta yrittäjyydestä ja yrittäjäksi ryhtymisestä sekä rohkaista ja inspiroida ihmisiä yrittämään ja toteuttamaan ideoitaan.

3. Miten yrittäjyysaktiviteeteista tulisi viestiä?

Opiskelijayrittäjyysaktiviteetteja toteutuu paljon perusopetuksen ulkopuolella, ja opiskelijoiden tulee tästä syystä itse hakeutua niiden pariin. Näin ollen järjestäjien tulee saada tieto aktiviteeteista opiskelijoille.

Opiskelijat kirjasivat ideoita yllä mainittuihin kolmeen teemaan liittyen, minkä jälkeen ryhmät valitsivat kaikista ehdotuksista viisi parasta vaihtoehtoa. Näistä opiskelijat valitsivat parhaan vaihtoehdon, jota jatkotyöstivät ryhmissään. Jatkotyöstämisen aikana opiskelijat pohtivat, mitä resursseja sekä investointeja idean toteuttaminen vaatii ja kuinka onnistumista voidaan mitata. Opiskelijayrittäjyyden kehittämisen näkökulmasta opiskelijat valitsivat viiden parhaan joukkoon seuraavat ideat:

Miten Xamk voi edistää opiskelijayrittäjyyttä?

1. Messuvierailut
2. Aktiviteetteja liittyen yrittäjyyteen
3. Pakollisten yrittäjyysopintojen lisääminen
- 4. Vierailut puolin ja toisin**
5. Erilaiset infotilaisuudet yrittäjyyteen liittyen

Ryhmä valitsi vierailut puolin ja toisin. Yritysyhteistyö yritysten ja opiskelijoiden välillä koetaan tärkeäksi, ja opiskelijat toivovat opintojaksojen yhteyteen yrittäjien tarinoita ja omia kokemuksia yrittäjyydestä. Opiskelijat toivovat myös mahdollisuuksia tutustua yritysten toimintaan yritysvierailujen avulla.

Millaista sisältöä Global Entrepreneurship Weekin (GEW) ohjelmaan?

- 1. Yrittäjien inspiroivat puheet**
2. Yrityssaiheiset pelit/leikit
3. Ryhmätöyt, joissa harjoitellaan yrityksen perustamista
4. Yritysten omat pisteet
5. Yrityksen perustamisesta kertominen

Vaihtoehtoista opiskelijat valitsivat yrittäjien inspiroivat puheet. Opiskelijat toivoivat yrittäjyysteemaista päivää, jonka ohjelma järjestettäisiin isolle yleisölle esim. auditoriossa.

Kuinka viestiä yrittäjyysaktiviteeteista?

- 1. Yrittäjät/opiskelijat, jotka olleet toiminnassa mukana, tulevat kertomaan kokemuksistaan opintojaksoille**
2. Opettajat kertovat opintojaksoilla
3. Sisällytetään opintojaksoihin
4. Somen avulla
5. Erilliset infotilaisuudet

Yrittäjyysaktiviteettien viestinnän osalta opiskelijat mielsivät opintojaksot hyväksi viestinnän kanavaksi. Jälleen nousi esiin, että toiminnassa mukana olleet yrittäjät ja opiskelijat tulisivat kertomaan aktiviteeteistä enemmän opintojaksojen yhteydessä. Opiskelijoiden vastauksissa korostui opiskelijayrittäjyystoiminnan ja aktiviteettien kannalta toive opintojaksosidonnaisuudesta, toiminnan tapahtumisesta opintojaksoilla ja niiden yhteydessä.

NY START UP -OPINNOT

NY Start Up on yrittäjyysvalmiuksia ja -taitoja kehittävä opinto-kokonaisuus korkea-asteelle. Nuori Yrittäjyys ry (NY) tukee ohjelmiansa avulla yrittäjyyskasvatusta, jossa tavoitteemme on saada nuoret tunnistamaan ja hyödyntämään omat kykynsä – tekemällä oppien. NY on osa maailman laajinta kansainvälistä Junior Achievement (JA) yrittäjyys- ja kuluttajakasvatusta nuorille tarjoava organisaatio. Verkosto tavoittaa vuodessa yli kymmenen miljoonaa oppilasta ja opiskelijaa yhteensä 113 maassa. (Nuori Yrittäjyys ry 2018).

NY Start Up -ohjelma starttasi syyskuussa 2017 Mikkelin kampuksella. Opintojakso tarjoaa erinomaisen omien ideoiden ja liiketoiminnassa tarvittavien taitojen kehittämiseen. Tässä 10 opintopisteen kokonaisuudessa korkeakouluopiskelijat perustavat lukuvuoden ajaksi monialaisen, oikealla rahalla toimivan yrityksen. Yritykset toimivat oikeilla markkinoilla tarjoten tuotteita tai palveluita asiakkaille. Opintojakson aloitti ryhmä liiketalouden, sosiaali- ja terveystieteiden sekä metsätalouden opiskelijoita. Syksyn aikana opiskelijat muodostivat tiimit, joissa yritystoimintaa tehtiin ja kehitettiin. Joulun lähestyttyä kaikilla opiskelijoilla oli NY-yritys perustettuna, liiketoimintasuunnitelma valmiina sekä kyky myydä ideansa mukaista tuotetta tai palvelua sekä osaaminen oman ideansa esittämiseen. Kevätlukukaudella opiskelijat jatkoivat liiketoimintaansa sekä osallistuvat oman ideansa ja yrityksensä kanssa erilaisiin NY-tapahtumiin. Keväällä 2018 Etelä-Savon aluefinaalissa oli ensimmäistä kertaa mukana myös korkea-asteen edustus. Yksi NY-yrityksistä valittiin edustamaan Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulua kansalliseen NY-finaaliin Helsinkiin. Kyseinen opiskelija perustikin NY-opintojensa päätteeksi toimintansa.

Yrittäjäksi-hankkeen yhteistyö opintojakson toteutuksessa mahdollisti opiskelijoille osallistumisen erilaisiin tilaisuuksiin ja tempauksiin mm. myymään ja markkinoimaan tuotteitaan ja palveluitaan joulusesongin aikana sekä verkostoitumiseen alueella. NY Start Up -opintojaksototeutuksesta voit lukea lisää tästä julkaisusta Marjaana Roposen sekä Elisa Kaasisen artikkeleista.

INNOVATE OR DIE (IOD)

Innovate or Die (IOD) on kansallinen Innovate or die Oy:n järjestämä innovaatiokilpailu korkeakouluopiskelijoille. Kilpailu avaa oven innovatiiviseen ajatteluun ja yrittäjyyteen. Tapahdus on järjestetty Suomessa neljä kertaa ja Espanjassa, Barcelonassa, 2 kertaa. Opiskelijoille

kilpailu tarjoaa innovatiivisen tavan oppia ja luoda kontakteja yrityksiin, kun taas yritykset saavat mahdollisuuden löytää ratkaisuja liiketoiminnan haasteisiin tehokkaasti. Kilpailussa opiskelijoilla on mahdollisuus verkostoitua myös muiden korkeakoulujen opiskelijoiden kanssa. Kokonaisuus toteutetaan englanninkielisenä. Parhaassa tapauksessa työskentely johtaa siihen, että yhteistyö opiskelijoiden kanssa voi jatkua tapahtuman jälkeenkin. Useimmin korkeakoulut opinnollistavat opiskelijoidensa osallistumisen kilpailuun. (Innovate or Die 2018.)

Vuonna 2018 Innovate or die -kilpailun kokonaisuus koostui valmennuspäivästä, ennakkotehtävästä ja itse päätapahtumasta. Valmennuksen tarkoituksena on antaa opiskelijoille tarvittava tieto kilpailuun valmistautumiseen. Valmennuspäivän jälkeen opiskelijat työstävät toimeksiantajayrityksille ennakkotehtävän, jonka avulla varmistetaan, että opiskelijat ovat valmistautuneet kilpailuun perehtyen toimeksiantajayritykseensä. Päätapahtumassa tiimit työskentelevät yrittäjäryhmien parissa ja lopuksi pitchaavat ideansa yrityksille. Parhaat tiimit poistuvat kilpailusta 1000 euroa taskussaan. (Innovate or Die 2018.) Edellisen vuoden (2017) toteutuksen perusteella opiskelijat kokivat oppineensa paljon mm. innovoinnista ja tiimityöskentelystä.

The advertisement features a dark background with green accents. At the top left, the text 'INNOVATE OR DIE' is displayed in white, with '2018' in a green banner below it. To the right, a circular inset shows a large, enthusiastic crowd of people at night. Below the main text, several key details are listed: 'Are you ready for a challenge? 24 hours of intensive innovation work. Real cases, real companies. 1000€ prize!'. A green circle contains the text 'Read more and sign up now: www.innovateordie.eu'. Another green circle contains 'When? 14.-15.11. Where? Himos, Jämsä'. The XAMK logo and 'South-Eastern Finland University of Applied Sciences' are in the bottom right corner.

Kuva 1. Vuoden 2018 kilpailun mainos. Innovate or Die, 2018.

KANSAINVÄLINEN YRITTÄJYYSVIIKKO GEW

Ympäri maailmaa järjestetään tuhansia tapahtumia ja kilpailuja 170 maassa marraskuussa. Verkostossa on mukana yli 15 000 partneriorganisaatiota. (Gen Global 2018.) Global Entrepreneurship Week (GEW) on kansainvälinen yrittäjyysviikko, joka toteutetaan ympäri maailmaa marraskuussa – myös Suomessa. Tänä vuonna tapahtuma järjestettiin 12.–16.11.2018. Viikon tarkoituksena on lisätä tietoutta yrittäjyydestä ja yrittäjäksi ryhtymisestä sekä rohkaista ja inspiroida ihmisiä yrittämään ja toteuttamaan ideoitaan. Suomessa GEW:in

päiteemana on yrittäjyyteen ja yrittäjänä osaamisen kasvattaminen. (Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu 2018b).

Yrittäjyysviikko järjestettiin ensimmäisen kerran Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa marraskuussa 2017 Mikkelin kampuksella. Marraskuussa 2018 yrittäjyysviikolla ohjelmaa on Xamkin kaikilla kampuksilla. Tapahtumat ovat mm. tietoisuuksia, työpajoja, yrittäjyyteen liittyviä infoja ja inspiroivia puheenvuoroja opiskelijoille, yritysten edustajille ja kaikille yrittäjyydestä kiinnostuneille. Tänä vuonna Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu toimii GEW-viikon pääkoordinaattorina Suomessa, ja mukana ovat kaikki Xamkin kampukset. Yrittäjyysviikon tapahtumat ovat hyvä tapa lisätä tietoutta yrittäjyydestä ja yrittäjäksi ryhtymisestä sekä rohkaista ja inspiroida ihmisiä yrittämään ja toteuttamaan ideoitaan. Yrittäjyysviikon tavoitteena on auttaa suomalaisia näkemään paremmin yrittäjyyden monimuotoisuus ja sen mukanaan tuomat mahdollisuudet ja pyrkiä luomaan positiivisempia mielikuvia yrittäjyydestä sekä esitellä inspiroivia tarinoita ja ihmisiä (Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu 2018b).

Kuva 2. Yrittäjyysviikon tarkoituksena on lisätä tietoutta yrittäjyydestä.

OMA OSAAMINEN EUROIKSI -OPINTOJAKSO

Yhtenä hankkeen tavoitteena on mahdollistaa ja tukea kesäajan yrittäjyyttä. Asiaa lähestyttiin kevytyrittäjyyden keinoin. Toukokuussa 2018 pilotoitiin intensiiviopintokokonaisuus ”Oma osaaminen euroiksi”. Kyseisessä kolmen opintopisteen kokonaisuudessa valmentajina toimivat yrittäjyyden ja kaupallistamisen lehtori Marjaana Roponen sekä tki-asiantuntija Petteri Tiljander.

Opintojakson suorittamisen tavoitteena oli, että opintojakson käytyään opiskelija pystyy työllistämään itseään myymällä omaa osaamistaan esimerkiksi Kevytyrittäjyys-palveluja hyödyntämällä, tuntee oman työmarkkina-asemansa sekä yhteiskunnan tarjoamat yrittäjyyspalvelut, osaa tunnistaa ja tuotteistaa omaa osaamistaan ja osaa markkinoida ja myydä

osaamistaan. Opintojaksolle osallistui monialaisesti opiskelijoita tekniikan, hyvinvoinnin ja liiketalouden aloilta. Opintojaksolla paneuduttiin mm. oman osaamisen tunnistamiseen ja liikeidean tuotteistamiseen. Läpikäytyt teemat liittyivät mm. ideointiin, hinnoitteluun ja kustannustehokkaaseen markkinointiin. Opintojakson aikana vierailijoita kävi jakamassa tietoa mm. UKKO-kevytyrittäjyydestä ja yrittäjien tukipalveluista. Lisäksi kuultiin yrittäjätarinoita.

Opiskelijoiden kanssa käydyissä keskusteluissa nousi esiin joitakin teemoja. Käytännönläheisen intensiivikurssin avulla pystyttiin luomaan positiivista kuvaa yrittäjyydestä. Muutama opiskelija totesi opintojakson päätteeksi, ettei yrittäjyys olekaan niin pelottavaa ja sitä voikin pitää yhtenä varteenotettavana vaihtoehtona tulevaisuudessa. Opiskelijat olivat myös sitä mieltä, että yrittäjyyttä tulisi opettaa mahdollisimman konkreettisesti heidän omiin ideoihinsa sitoen ja mahdollisimman käytännönläheisesti. Muutama yrittäjyyden verkkokurssille osallistunut totesikin, tämä ei toteudu verkkokursseilla. (Tiljander 2018.).

Oma osaaminen euroiksi -opintojaksokokonaisuus rakennettiin yrittäjyyskasvatuksen menetelmiä käyttäen. Lähiopetuksessa hyödynnettiin mm. tekemällä oppimista, tiimioppimista ja vertaisoppimista. Samaan aikaan pyrittiin hyödyntämään ja käyttämään ideoiden kehittämisessä ja oppimisessa erilaisia valmiita canvaksia ja pohjia muun muassa palvelumuotoilun kentältä. Näin jokaiselle opiskelijalle jäi opintojakson päätteeksi portfolio, jossa omia yritysideoita oli kehitetty varsin pitkälle. Tähän portfolioon opiskelijan on hyvä palata, jos ja kun yrittäjyys tulee ajankohtaiseksi opiskelun päätyttyä tai jo opintojen aikana. Valmentajan näkökulmasta toteutus tuo mukanaan myös haasteita. Valmentajalla tulee olla hyvä käytännön osaaminen yrittäjyydestä sekä kyky monialaiseen yrittäjyysneuvontaan, koska opiskelijoiden omia ideoita työstettäessä voi opiskelijoiden ongelmat ja kysymykset koskea melkein mitä tahansa alaa. Hyvänä ytimenä tällaisille opintojaksoille sekä valmennuksille toimii oman osaamisen tunnistaminen ja sen tuotteistaminen sekä kaupallistaminen (Tiljander 2018.).

Palaute opintojaksosta oli rohkaisevaa, ja sen pohjalta opintokokonaisuutta pääsee myös kehittämään. Usea osallistuja toivoi opintojakson olevan hieman pidempi, minkä vuoksi kokonaisuus laajennetaan viiden opintopisteen laajuiseksi.

”Monipuolinen ja mielenkiintoinen opintojakso, jonka jälkeen helppo hahmottaa kuinka olisi mahdollista työllistyä yrittäjänä.”

YRITTÄJÄTARINAT JA TAPAHTUMAT YRITTÄJYYDEN EDISTÄJÄNÄ

Yrittäjätarinat voivat toimia hyvänä mielenkiinnon herättäjänä yrittäjyyteen. Tarinat ovat oiva tapa jakaa tietoa ja kokemuksia yrittäjyydestä. Yrittäjyyteen ja työelämään linkittyviä

tarinoita on kuultu useilta asiantuntijoilta järjestäen Mikkelin kampuksella erilaisia yrittäjyysluentoja ja -tapahtumia. Innostu yrittäjyydestä -tapahtumien merkeissä on kuultu asiantuntijoita ja paikallisten yrittäjien kasvutarinoita sekä kokemuksia yrittäjyydestä. Seuraavaksi muutamia esimerkkejä (kuvat 3,4,5,6) järjestämistämme tapahtumista.

Millaisella reseptillä yrittäjä **Alexi Salminen** on herättänyt henkiin perinteiset kivijalkakaupan elementit? Tule kuulemaan Aleksin tarina!

AIKA: TORSTAINA 19.10. KLO 12.00

PAIKKA: MIKPOLISALI MD102

”Mooster Denim on perheyrittys, ja haluamme asiakkaidemme tuntevan sen myös heidän kohtelussaan. Mooster Denim on rakennettu omin käsin ja omasta visiosta. Kaikissa materiaalihankinnoissa olemme suosineet asioiden ja tavaroiden uudelleenkäyttöä. Tavoitteemme ei ole olla vain kivijalkaan tehty kauppa; haluamme olla kohtaamispaikka ihmisille – paikka jonne SINUN on aina hyvä tulla.” – Aleks Salminen

Tapahtuman järjestävät yhteistyössä Hyvinvoiva Yrittäjä = Hyvinvoiva keskusta sekä Yrittäjäksi – nuorille tukea yrittämisen alkuun -hankkeet. Hankkeita rahoittaa Etelä-Savon ELY-keskus Euroopan sosiaalirahastosta.

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Luvon tähtien maahan

Etelä-Savon
ympäristökeskus

mikke

XAMK
Pienryhtyskeskus

XAMK
Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Kuva 3. Yrittäjä Aleks Salminen kertoi, millaisella reseptillä on herättänyt henkiin perinteiset kivijalkakaupan elementit ja kuinka hänen yrityksensä Mooster Denim on luonut täysin uudenlaisen kivijalkakonseptin.

INNOSTU YRITTÄJYYDESTÄ -aamupäivä opiskelijoille

Mikkelin kampus, A117-auditorio ti 27.3.2018

Rohkeus unelmoida, yrittää ja toteuttaa haaveensa!

Suvi Widgren on businessnainen, yhteiskuntavaikuttaja, johtaja, bloggaaja, puhuja, äiti ja vaimo. Suvi oli 22-vuotias ottaessaan yli 150.000€ lainaa ryhtyäkseen muotialan ketjuyrittäjäksi suoraan koulunpenkiltä. Alle kolmekymppisenä myymälöitä oli jo viisi, liikevaihto yli 3 miljoonaa ja työntekijöitä yli 30. Vuonna 2017 Suvi teki taas rohkean siirron elämässään, kun hän myi koko liiketoimintansa, osan omaisuudesta, laittoi talonsa vuokralle, pakkasi matkalaukut ja lähti perheensä kanssa vuoden kestäväälle maailmanympärysmatkalle tietämättä tulevaisuudesta.

Nyt Suvi on palannut Suomeen hypäten samalla ravintolabisnekseen. Hän on **EGG International Oy:n** toimitusjohtaja ja yksi omistajista. Hän on mullistanut työelämää omalla Idols-rekrytointitavalla, joka on nostettu esille valtakunnallisissakin medioissa. Hän on rekrytnyt satoja nuoria ja kasvattanut heistä huippumyyjiä, johtajia ja jopa yrittäjiä. Tämä nainen ei turhia kainostelee. Hän puhuu rohkeasti, ravistelee ja innostaa, eikä jätä ketään kylmäksi.

TERVETULOA MUKAAN MIELENKIINTOISEEN AAMUPÄIVÄÄN!

8.30-9.00	Aamukahvit ilmoittautuneille. A1 aula
9.00-10.15	Uskalla yrittää: Suvi Widgren
10.15-10.30	Tauko
10.30-11.30	Yrittäjätarinat: Heidi Huovinen - Design Heidi Huovinen Niina Kansikas - Liikenneopetus Niina Kansikas
11.30	ERASMUS-yrittäjävaihto. Heidi Lampinen, Miksei Mikkeli
11.45	Loppusanat. Suvi Widgren

LISÄTIEDOT JA ILMOITTAUTUMISET:

anna-maija.torniainen@xamk.fi (paikkoja rajoitetusti)

Tapahtuman järjestää Yrittäjäksi - opiskelijoille tukea yrittämisen alkuun -hanke (01.05.2017-31.08.2019), jota rahoittaa Etelä-Savon ELY-keskus Euroopan sosiaalirahastosta. Yhteistyössä on mukana Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun liiketalouden yksikkö Mikkeli.

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014-2020

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Kuva 4. Mikkelin kampuksella järjestettiin keväällä 2018 ensimmäinen Innostu Yrittäjyydestä tapahtuma, jonka yhteydessä businessnainen ja yhteiskuntavaikuttaja Suvi Widgren avasi mielenkiintoista yrittäjyystaivaltaan 180:lle Xamkin opiskelijalle.

HENKILÖBRÄNDIT, KEKSINNÖT...

Osallistu työpajoihin ja luennoille!

Yrittäjän päivänä 5.9.2018 Saimaa Stadiumi toimii SYKE 2018 –tapahtuman keskuksena, jonne kokoontuu työelämätoimijoita sekä huippupuhujia! Opiskelijoille on tarjolla lisäksi työpajoja, joissa pääsee esimerkiksi kehittämään yritysideoita ja kuulemaan K-kauppiasyrittäjyydestä.

SYKE 2018 -tapahtuman aikana Saimaa Stadiumin lasiparvelle on järjestetty yrittäjyydeapaja, Creative Blender sekä K-kauppiasyrittäjyydestä kertova työpaja. Lisäksi tapahtumaan voi tulla kuulemaan useita puhujia, jotka sivuavat mielenkiintoisia ja ajankohtaisia teemoja!

YRITTÄJYYSIDEATYÖPAJA

12.00-12.30

Yrittäjyydeapajassa pääset jakamaan parhaat ideasi!

CREATIVE BLENDER

12.30-13.00

Vedä hatusta tai muokkaa vanhaa, keksiä voi myös uutta.

Mikä se on?

Liikeidea tietenkin!

Tätä tilaisuutta älä missaa, Master, Pro vai Basic, mikä niistä sinä olet?

K-KAUPPIASYRITTÄJYYS

13.00-13.30

Tule kuulemaan ja kysymään kauppiasyrittäjyydestä. Työpajassa kauppias kertoo yrittäjätarinansa ja kokemuksia matkan varrelta.

TULE MUKAAN SYKKEESEEN: WWW.SYKE.WORK

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Pienrytyskeskus

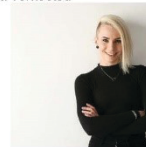

Etelä-Savon ammattiopisto

MUISTA MYÖS PÄÄLAVA!

14.00-15.00

Päälavalla nähdään yrittäjä, LinkedIn –kouluttaja ja sisällöntuottaja **Riikka Annika Keskitalo**, jonka osaamisalueena ovat erityisesti henkilöbrändäys ja verkostot.

Keksintöihin ja tulevaisuuteen liittyen ajatuksiaan puolestaan avaa säveltäjä, startup-yrittäjä, keksijä sekä futuristi **Perttu Pölonen**.

Annika ja Perttu tavattavissa puheenvuorojensa jälkeen myös Yrittäjäksi –hankkeen standilla!

TERVETULOA KUUNTELEMAAN MIELENKIINTOISIA JA INSPIROIVIA PUHEENVUOROJA!

Tämän kokonaisuuden järjestää Yrittäjäksi – nuorille tukeaa yrittämisen alkuun –hanke (01.05.2017–31.08.2019), jota rahoittaa Etelä-Savon ELY-keskus Euroopan sosiaalirahastosta yhteistyössä Etelä-Savon ammattiopiston Esedun kanssa.

Kuva 5. Itä-Suomen suurin työelämä tapahtuma SYKE järjestettiin ensimmäistä kertaa syyskuussa 2018. Olimme vahvasti mukana SYKE-tapahtumassa. Tapahtumiimme osallistui noin 240 osallistujaa.

#yrittajaksihanke #gewxamk

INNOSTU YRITTÄJYYDESTÄ!

TERVETULOA KUULEMAAN TARINOITA YRITTÄJYYDESTÄ!

PÄIVÄN HOUSTAA ZESTMARK & VANHEMPI MILLENNIAALI SEKÄ
TOIMITUSJOHTAJA:

ANU MANNER

**16.11.2018
9-11.00**

VIERAANA MYÖS: EMMA JÄNTTI (XAMKIN
OPISELIJA, EVENDERIN PERUSTAJA) & PETRI
KATAJARINNE (NUORI YRITTÄJYYS RY (NY))

**XAMK,
MIKKELIN KAMPUS
A117 AUDITORIO**
Ilmoittautuminen
(opiskelijaryhmät):
anna-maija.torniainen
examk.fi

Tapahtuman mahdollistaa Yrittäjäksi - nuorille tukea yrittämisen alkuun -hanke (01.05.2017 - 31.08.2019), jota rahoittaa Etelä-Savon ELY-keskus Euroopan sosiaalirahastosta.

Vipuvoimaa
EU:lta
2014-2020

Kuva 6. Yrittäjyysviikolla opiskelijoille järjestettiin runsaasti ohjelmaa. Innostu Yrittäjyydestä -tapahtuma kuului kokonaisuuteen.

POHDINTA

Nuori Yrittäjyys ry:n (2018) mukaan yrittäjyysopinnot ja yrittäjyyden linkittäminen opetukseen vahvistavat opiskelijoiden työelämä- ja yrittäjyysvalmiuksia. Yrittäjyysopintojen ja mahdollisuuksien tulee olla opiskelijoille selkeästi näkyvillä. Erilaiset tapahtumat, vierailut ja puhujat voivat toimia hyvinä kanavina yrittäjyydestä viestimiseen ja opiskelijoiden kiinnostuksen herättelyyn. Nuorten yrittäjien kokemuksiin samaistuminen eli vertaisajattelu voi myös olla oivallinen keino lisätä nuorten ja opiskelijoiden kiinnostusta.

Viestintä on avainasemassa yrittäjyysopintojen toteuttamisessa ja yrittäjyyden linkittämisessä opintoihin. Yrittäjäksi – nuorille tukea yrittämisen alkuun -hankkeen toteutusten perusteella opiskelijat toivoivat yrittäjyyden ja siitä viestimisen ilmentyvän mm. yrittäjien tarinoiden, tapahtumien ja yritysvierailuiden kaltaisten mahdollisuuksien välityksellä. Hyvänä esimerkkinä voi nostaa Oma osaaminen euroiksi -opintojakson, jonka avulla pystyttiin luomaan positiivista kuvaa yrittäjyydestä. Innovate or die -innovaatiokilpailun kaltaiset toteutukset taas antavat opiskelijoille tärkeitä tulevaisuuden taitoja ja kokemuksia tiimeissä ja verkostoissa toimimisesta kielitaidon karttuessa samalla mukana.

Yrittäjämäisen toimintakulttuurin ja yrittäjyyden jalkauttaminen osaksi ammattikorkeakoulujen toimintaa on tärkeää, ja sitä jopa vaaditaan. Onnistuneen toimintakulttuurin rakentamiseksi on kuunneltava opiskelijoita, opettajia ja muita sidosryhmiä. On kokeiltava ja mahdollistettava. Toiminta voi olla aluksi pienimuotoista, joten resursointia ja mahdollistamista myös pienimuotoisiin toteutuksiin tarvitaan. Ammattikorkeakoulujen rehtori-neuvosto (2015) julkaisi yrittäjyysuositukset ammattikorkeakoulujen yrittäjyystoiminnan kehittämiseksi. Nämä suositukset ovatkin oivallinen tapa tarkastaa, onko yrittäjyystoiminta suositusten tasolla ja mihin osa-alueisiin erityisesti panostaa yrittäjyystoiminnan edistämiseksi ja kehittämiseksi.

LÄHTEET

- Arene ry. 2015. Arenen yrittäjyysuositukset. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.arena.fi/julkaisut/raportit/arenen-yrittajyysuositukset/> [viitattu 5.11.2018].
- Gen Global. 2018. Global entrepreneurship week. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://genglobal.org/gew> [viitattu 20.10.2018].
- Innovate or Die. 2018. Korkeakouluopiskelijoille suunnattu innovaatiokilpailu. WWW-dokumentti. Saatavissa: www.innovateordie.eu [viitattu 20.10.2018].
- Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. 2018a. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun strategia. Saatavissa: <https://www.xamk.fi/xamk/strategia/> [viitattu 6.11.2018].
- Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. 2018b. Yrittäjyysviikko. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.xamk.fi/tutkimus-ja-kehitystoiminta/pienyrittyskeskus/yrittajyysviikko/> [viitattu 6.11.2018].
- Nuori Yrittäjyys ry. 2018. Nuori Yrittäjyys ry. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://nuoriyrittajyys.fi/nuori-yrittajyys/> [viitattu 5.11.2018].
- Potishuk V. & Kratzer, J. 2017. Factors affecting entrepreneurial intentions and entrepreneurial attitudes in higher education. *Journal of Entrepreneurship Education* 20(1).
- Tiljander, P. 2018. Kokemuksia Oma osaaminen euroiksi -opintojaksolta. Blogi. Saatavissa: <https://www.xamk.fi/tutkimus-ja-kehitystoiminnan-blogi/oma-osaaminen-euroiksi-intensiiviopintojaksolta-valmiuksia-yrittajyyteen/> [viitattu 6.11.2018].
- YES ry. 2018a. Mitä yrittäjyyskasvatus on. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.yesverkosto.fi/yes/mita-yrittajyyskasvatus-on/> [viitattu 5.11.2018].
- YES ry. 2018b. Yrittäjyyskasvatuksen työkirja. Opettajille, rehtoreille ja työelämän yhteistyökumppaneille 2018. Saatavissa: <http://www.yesverkosto.fi/tyokirja/> [viitattu 20.10.2018].
- Yrittäjät. 2015. Opiskelijasta yrittäjäksi. Ydintuloksia selvityksestä. Opiskelijayrittäjyys suomalaisissa korkeakouluissa lukuvuonna 2014–2015. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/opiskelijasta_yrittajaksi.pdf [viitattu 30.10.2018].

KOKEMUKSIA NY START UP- JA OMA OSAAMINEN EUROIKSI -OPINTOJAKSOJEN PILOTOINNISTA

Marjaana Roponen

Yrittäjäksi – nuorille tukea yrittämisen alkuun -hankkeen aikana lukuvuonna 2017–2018 järjestettiin kaksi yrittäjyyskoulutusta Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun (Xamk) Mikkelin kampuksella. NY Start Up -opintopaketti oli osa ammattikorkeakoulun yhteisten opintojen innovaatio- ja yrittäjyysopintoja. Opintopaketti pilotoitiin syksyllä 2017 hankeyhteistyön mahdollistamana koko lukuvuoden kestäväksi opintopakettina, ja se suunnattiin ammattikorkeakoulun opiskelijoille Mikkelin kampuksella. Yrittäjyyden polulle opiskelijoita ohjattiin myös kokonaan hanketyönä kehitetyllä ja toteutetulla Oma osaaminen euroiksi -opintopakettilla, joka puolestaan koostui viidestä lähiopintopäivästä toukokuussa 2018.

Tässä artikkelissa kuvaillaan opintopaketin suunnitteluun ja toteutukseen liittyviä yleisiä periaatteita, toimintatapoja sekä kokemuksia opettajan näkökulmasta. Aluksi tarkastelun kohteena on NY Start Up -opintopaketti, minkä jälkeen keskitytään Oma osaaminen euroiksi -opintojen toteutuksen kuvaamiseen.

NY START UP -OPINTOPAKETTI

Suomessa toimiva Nuori Yrittäjyys (NY) on osa kansainvälistä JA Europe -verkostoa. NY-toiminta sai alkunsa Suomessa 1995 Svenska Handelshögskolanin (Hanken) yrittäjyyskasvatusprojektina. Nuori Yrittäjyys ry on voittoa tavoittelematon järjestö, joka aloitti toimintansa Suomessa vuonna 2002 Hankenin, Helsingin kauppakorkeakoulun (nykyisin Aalto-yliopisto), Suomen Yrittäjien ja Uusyrityskeskusten toimesta. Yrityksen rahoitus muodostuu pääosin yhteistyökumppaneina toimivien yritysten ja säätiöiden tuesta. Nykyään Nuori Yrittäjyys ry on yksi tunnetuimmista yrittäjyyskasvatuksen sekä työelämätaitojen kehittäjistä Suomessa. Ohjelman laajentaminen korkea-asteelle NY Start Up -ohjelman muodossa pääyhteistyökumppani Sitran kanssa aloitettiin vuonna 2015. (JA Europe 2017; Nuori Yrittäjyys 2018a.)

NY Start Up on korkeakouluopiskelijoille suunnattu yrittäjyysohjelma, jossa oppimisympäristönä toimii monialaisista, tavallisesti 4–5 hengen tiimeistä koostuva NY-yritys. Yritys toimii ideoiden testilaboratoriona, mahdollistaa työelämätaitojen soveltamisen ja liikeidean kokeilemisen käytännössä sekä antaa kokemuksen omassa yrityksessä työskentelemisestä.

Ohjelman aikana käydään eri vaiheiden kautta etenevä prosessi, joka muodostaa oikean yrityksen elinkaaren. Ohjaava opettaja tukee oppimisprosessia, toimii sparraajana ja auttaa opiskelijoita eteenpäin. (NY Start Up 2018 a & b.) Opiskelijoiden ohjaaminen perustuu valmentamiseen. Valmennuksen periaatteiden mukaan opinnoissa painottuvat itseohjautuvuus ja tekemällä oppiminen. Valmentajan tehtävänä on tietoaan ja kokemustaan hyödyntäen opettaa, tukea ja kannustaa tiimiä oivaltavan oppimisen kautta, mikä johtaa vastuunottoon ja tekemisen tehostamiseen. (Carlsson & Forssell 2012, 46–47.)

Kuva 1. Opiskelijat työskentelemässä NY-yritysten parissa.

Opintojakson ensimmäistä jalkautusta sekä toteuttamisen käytäntöjä Mikkeliä toteutettavalla opintojaksolla suunniteltiin NY Start Up -ohjelman periaatteita noudatellen. Alkuvaiheen suunnittelussa tehtiin yhteistyötä Nuori Yrittäjyys ry:n NY Start Up -asiantuntijan, Petri Katajarinteen, kanssa sekä hyödynnettiin NY-sivuston valmiita verkkomateriaaleja. Alusta lähtien tavoitteena opetuksen ja hankkeen yhteisesti toteutettavalla pilottijaksolla oli saada lukuvuoden aikana mahdollisimman paljon kokemusta ja näkemystä siitä, miten opintojakso kannattaa toteuttaa tulevaisuudessa ja löytää sopivimmat toimintamallit sekä painotukset myös jatkosuunnittelua varten. Opintojaksoa markkinoitiin Mikkelin kampuksella Studentissa sekä järjestämällä info-tilaisuuksia eri alojen yksiköissä. Pilottijaksolla opiskelijaryhmä muodostui liiketalouden, hoito- sekä metsätalouden aloilta, ja opinnot käynnistyivät syyskuussa 2017.

Opintojakson toteutus noudatteli NY Start Up -opintojen käytäntöjä ja rakennetta, joka jakaantuu seuraaviin vaiheisiin: innovaatio ja suunnittelu, yritystoiminnan rakentaminen, oman idean pilotointi ja testaus sekä tulevaisuuden arviointi ja jatkokehitys. Lukuvuoden aikana käsiteltävät asiat jaksotettiin näihin vaiheisiin, jotka sisälsivät käytännössä kaikki yritystoiminnan elinkaareen liittyvät osa-alueet. Opinnot aloitettiin tutustumis- ja ideointitapaamisella. Tutustumisen ja tiimien muodostamisen tuloksena muodostettiin viisi 1–3 henkilön NY-yritystä, ja pilottijaksolla myös yhden henkilön NY-yritykset sallittiin. Tämän jälkeen aloitettiin yritys- ja liikeideoiden kehittäminen ja jatkettiin toimintaa vaiheittain eteenpäin askel kerrallaan. Loppujen lopuksi opiskelijoiden yritykset muodostuivat viidestä palveluja tarjoavasta yrityksestä.

Opintojen ohjaus toteutettiin valmentavan ohjauksen periaatteilla. Valmentajien rooli oli ohjata opiskelijoita oikeaan suuntaan, olla saavutettavissa, rohkaista, antaa palautetta, motivoida ja auttaa arvioimaan omaa toimintaa eri vaiheissa. Merkittävä asia oli myös yksittäisten tiimien toiminnan edistäminen ja tukeminen yrityskohtaisesti oppimisprosessin eri vaiheissa. Vertaistuki tiimien kesken koettiin lähitapaamisissa kannustavaksi tekijäksi yritysten sparratessa toinen toisiaan. Osaamisen jakaminen ja yhdessä tekeminen siten osaltaan motivoi ja kannusti jatkamaan eteenpäin.

Ryhmähenki oli hyvä niin koko ryhmän kuin tiimienkin keskuudessa, mikä edesauttoi sitoutumista koko lukuvuoden kestäviin opintoihin (kuva 1). Yhtä yrittäjää lukuun ottamatta opiskelijat osallistuivat kiittävästi työpajoihin, hankkeen järjestämiin tapahtumiin sekä Nuori yrittäjyys -organisaation ohjelmaan kuuluviin kilpailuihin. Arvioinnin perustana toimivat samanarvoisesti opintojen aikana palautettavat tehtävät sekä osallistuminen opintojaksoon liittyviin työpajoihin ja muihin aktiviteetteihin.

Yhteistyötä opintojaksolla tehtiin useiden paikallisten toimijoiden kanssa. Opiskelijat toimivat asiakkaiden, yhteistyökumppaneiden ja mentoreiden kanssa. Työpajoihin oman panoksensa toivat lukuisat vierailijat Etelä-Savon Yrittäjistä, Uusyrittäjäkeskuksesta, MikseiMikkelistä ja XAMKIn asiantuntijoista. Etelä-Savon ammattiopiston (Esedu) NY-opiskelijoiden ja ohjaajien kanssa lisäksi järjestettiin yhteisiä yrittäjyyteen liittyviä tapahtumia opiskelijoille. NY Start Up -opintojaksolla toteutettiin hankkeen toimeksiantona myös oppinäyteyhteistyö, jonka tavoitteena oli selvittää NY Start Up -opiskelijoiden yrittäjyysasenteita ja motivaatiotekijöitä NY-opintoihin liittyen sekä löytää kehittämishetkiä yrittäjyysopintojen toteuttamiseen liittyen tulevaisuudessa.

Kuva 2. Sara Roseberg edusti Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulua kansallisessa Uskalla Yrittää -finaalissa Helsingissä huhtikuussa 2018.

Keväällä 2018 Etelä-Savon alueellinen Uskalla Yrittää -semifinaali suunniteltiin ja toteutettiin yhdessä toisen asteen järjestäjätahon kanssa. Ensimmäistä kertaa Etelä-Savon aluefinaaliin osallistuivat myös Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun opiskelijayritykset. Alueellisen ammattikorkeakoulusarjan voittanut NY-yritys osallistui myös Helsingissä huhtikuussa järjestettyyn valtakunnalliseen finaaliin (kuva 2).

Opiskelijat kokivat opintojakson monin tavoin hyödylliseksi. He loivat omatoimisesti uutta yritystoimintaa, perehtyivät liiketoiminnan lainalaisuuksiin käytännössä ja saivat siten kokemusta sekä näkemystä yrittäjyydestä ja yrittäjämäisistä toimintatavoista käytännössä. Opiskelijoiden mukaan opintojen selkeitä hyötyjä olivat mm. lisääntynyt kiinnostus yrittäjyyttä kohtaan, huolellisesti suunnitellun liikeidean merkityksen ymmärtäminen, yrityksen elinkaaren hahmottaminen ja yritystoiminnan kehittäminen käytännössä sekä lisääntynyt kokemus myynti- ja markkinointityöstä. Toisaalta opintojakson olisi toivottu kestävän pidempäänkin kuin vain yhden lukuvuoden ajan, jotta yritystoimintaa olisi voinut kehittää vielä pidemmällä aikavälillä eteenpäin.

NY Start Up -opintojakson suunnittelu ja toteutus onnistuivat hyvin, mitä edesauttoi olemassa oleva konsepti, hankeyhteistyö, NY-organisaation tuki ja muut yhteistyöverkostot. NY Start Up -opinnot tarjoavat opintojen suunnitteluun ja toteutukseen valmiin toimintamallin, jota voi myös mukauttaa oman ammattikorkeakoulun tavoitteita ja painotuksia vastaaviksi. Opin-tojakson toteuttaminen jatkossa edellyttää kuitenkin yrittäjyydestä innostuneiden eri alojen opiskelijoiden löytämistä mukaan opintoihin. NY-yrittäjyys tarjoaa toiminnallisen harjoitus-

mallin yrittäjämäiseen toimintaan vuoden ajaksi. Pitkäkestoisemman opiskelijayritystoiminnan tueksi voisi harkita myös esimerkiksi osuuskuntamuotoisen yritystoiminnan käyttöönottoa.

OMA OSAAMINEN EUROIKSI -OPINTOJAKSO

Oma osaaminen euroiksi -opintojakson suunnittelun lähtökohtana oli hankkeen keskeinen tavoite tukea nuorta tai opiskelijaa yrittäjyyden polulle lähtemisessä. Kohderyhmille haluttiin koostaa tiivis, yrittäjyyden keskeisen tärkeistä osa-alueista muodostuva koulutuskokonaisuus, joka tarjoaa uusinta tietoa ja osaamista sekä madaltaa yrittäjäksi ryhtymisen kynnystä. Tavoitteena oli lisäksi edesauttaa kaikkien alojen opiskelijoita luomaan kontakteja tärkeimpien viranomaistahojen sekä paikallisten yrittäjien kanssa eli muodostamaan yrittäjälle tärkeää yhteistyöverkostoa jo koulutuksen aikana.

Opintojaksosta kehitettiin kolmen opintopisteen laajuinen opintojakso, joka koostui yhteensä viidestä koko päivän kestävästä lähiovipäivästä Mikkelin kampuksella. Koulutuksen tavoitteet ja sisältö ovat nähtävissä kuvassa 2. Opintojaksoa markkinoitiin kampuksella hyvissä ajoin info-tilaisuuksien avulla sekä tiedottamalla asiasta alakohtaisesti eri koulutusohjelmien vastuuhenkilöille.

Oma osaaminen euroiksi -opintojakson aloitustapaamisessa käytiin läpi kurssin periaatteet. Opintojen hyväksytyt suorittaminen edellytti aktiivista osallistumista lähiovipäiville sekä itsenäisten tehtävien suorittamista hyväksytysti. Oppimistehtäviä tehtiin sekä lähipäivien aikana että niiden jälkeen. Koulutuksen sisältö muodostui valmentajien luennoista ja työpajoista, Uusyrittäjäkeskuksen, Yrittäjien, Mikkelin kaupungin kehitysyrityksen Miksein ja Ukko.fi -kevytyrittäjyys-palveluntarjoajan asiantuntijaluennoista sekä yrittäjävierailuista.

Oma osaaminen euroiksi -opintojaksolla orientoituminen yrittäjyyteen aloitettiin oman osaamisen lähtökodista. Ensimmäisessä lähipäivässä yrittäjyyttä lähestyttiin osaamisen tunnistaminen kautta, minkä jälkeen liikeideoita kehitettiin yksilön omaan osaamiseen perustuen. Seuraavissa lähitapaamisissa perehdyttiin palvelujen tuotteistamisen periaatteisiin, minkä lisäksi Uusyrittäjäkeskuksen, Miksein ja Yrittäjien asiantuntijat tarjosivat tietoa yrittäjälle tärkeistä tiedoista ja tukipalveluista. Kolmannen päivän aikana myös paikalliset yrittäjät kertoivat kokemuksiaan yrittäjyydestä. Viimeisten lähitapaamisten aikana keskityttiin hinnoittelun, myynnin ja markkinoinnin lainalaisuuksiin. Kevytyrittäjyyden mahdollisuuksista oli paikalla kertomassa Ukko.fi-palvelun asiantuntija.

Opiskelijoiden näkökulmasta opintojakson toteuttaminen onnistui hyvin. Koulutuksen koettiin tarjoavan monipuolisesti tietoa yrittäjyyteen liittyen. Sisältö koettiin ajankohtaiseksi, kiinnostavaksi ja tiiviiksi paketiksi, joka herätti ajatuksia yrittäjyyden mahdollisuuksista. Käytännönläheiset tehtävät, luennoitsijoiden ja valmentajien tosielämän esimerkit, tunneilla kädyt keskustelut ja yleensäkin kiinnostavat aihekokonaisuudet kannustivat uuden oppimiseen.

Oma osaaminen euroiksi – opintojakso 3 op

Opintojakson käytyään opiskelija:

- pystyy työllistämään itseään myymällä omaa osaamistaan esimerkiksi Kevytyrittäjyys-palveluja hyödyntämällä.
- tuntee oman työmarkkina-asemansa (ml. kevytyrittäjyyden vaikutus) sekä yhteiskunnan tarjoamat yrittäjyyspalvelut.
- osaa tunnistaa ja tuotteistaa omaa osaamistaan.
- osaa markkinoida ja myydä osaamistaan.

pvm	klo	Koulutuksen sisältö
Ke 2.5.	9 – 12	Aloitus, oman osaamisen tunnistaminen
	13 – 16	Osaamisesta liikeideaksi
To 3.5.	9 – 12	Oman osaamisen ja liikeidean tuotteistaminen
	13 – 16	Opiskelijan/työttömän/yrittäjän asema Yhteiskunnan tuki(-palvelut) yrittäjälle
Pe 4.5.	9 – 12	Oman osaamisen ja liikeidean tuotteistaminen
	13 – 16	Paikalliset yrittäjätarinat
Ma 7.5.	9 – 12	Oman palvelun esittely, vertaisarviointi ja kehittäminen
	13 – 16	Hinnoittelu ja myynti
Ti 8.5.	9 – 12	Markkinointi ilman kustannuksia
	13 – 16	Kevytyrittäjyys

Ilmoittaudu mukaan Pepissä 6-16.4.

Opintojakso järjestetään osana Yrittäjäksi – opiskelijoille tukea yrittämisen alkuun –hanketta, jossa kehitetään yrittäjyyden polkuja opiskelijoille. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun hallinnoimaa hanketta (01.05.2017 – 31.08.2019) rahoittaa Etelä-Savon ELY-keskus Euroopan sosiaalirahastosta. Hankkeen keskeisenä tavoitteena on tukea nuorta tai opiskelijaa yrittäjyyden polulle lähtemisessä.

Kuva 3. Yrittäjäksi – opiskelijoille tukea yrittämisen alkuun -hankkeen Oma osaaminen euroiksi -opintojakson markkinointiesite

Oma osaaminen euroiksi-opintojakso tarjosi opiskelijoille tiiviin ja monipuolisen tietopaketin yrittäjäksi ryhtymisen mahdollisuuksista ja siihen liittyvistä seikoista. Suunnitteluun ja toteuttamiseen liittyvät kokemukset vahvistivat käsitystä siitä, että monipuolisesti koostetuilla yrittäjyyden intensiivikoulutuksilla on kysyntää varmasti jatkossakin. Tietyin osin opintojaksolla olisi kaivattu vieläkin laajempaa asian käsittelyä yksittäisiin aihealueisiin ja käsiteltäviin asiakokonaisuuksiin liittyen. Jatkossa opintojakso toteutetaan viiden opintopisteen kokonaisuutena.

LÄHTEET

Carlsson, M. & Forssell, C. 2012. Esimies ja coaching - oivaltava coaching johtamisen työkaluna. 2. painos. Helsinki: Tietosanoma.

JA Europe. 2017a. About. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.jaeurope.org/about.html> [viitattu 22.8.2018].

Nuori Yrittäjyys. 2018a. Yhdistyksen historiaa. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://nuoriyrittajyys.fi/nuori-yrittajyys/historia/> [viitattu 22.8.2018].

NY Start Up. 2018b. Ohjelman opettaminen. Saatavissa: <http://nystartup.fi/opettajalle/ohjelman-opettaminen/> [viitattu 22.8.2018].

START MY OWN
BUSINESS ?

YES

NO

NY START UP ON HYVÄ MENETELMÄ OPETTAA YRITTÄJYYTTÄ

Elisa Kaasinen

Valmistuin keväällä 2018 tradenomiksi Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulusta, jossa pilotoitiin ensimmäistä kertaa syksyllä 2017 NY Start Up -opintojakso, joka antoi opiskelijoille mahdollisuuden kokeilla yrittäjyyttä vuoden ajan. Opintojakso oli osa ammattikorkeakoulun yrittäjyys- ja innovaatio-opintoja, ja se pilotoitiin yhteistyössä Yrittäjäksi – nuorille tukea yrittämisen alkuun -hankkeen kanssa.

NY Start Up -yrittäjyysohjelmaa koordinoi Nuori Yrittäjyys ry. Yrittäjyysohjelman tarkoituksena on opettaa korkea-asteen opiskelijoille yrittäjyyttä sekä liiketoiminta- ja innovaatiotaitoja. Ohjelma sisältää selkeät vaiheet aina innovaatiosta ja suunnittelusta testaukseen ja siitä tulevaisuuden pohtimiseen. NY Start Up mahdollistaa erilaisten tavoitteiden asettamisen, sillä opiskelijalla on mahdollisuus kokeilla yrittäjyyttä tai testata esimerkiksi omaa ideaansa. (NY Start Up 2017.)

Opintojakso toimi opinnäytetyöni pohjana, sillä opinnäytetyössäni tutkittiin osallistuneiden opiskelijoiden yrittäjyysasenteita, motivaatiotekijöitä sekä toiveita liittyen opintojaksoon. Mikä motivoi opiskelijoita aloittamaan oman NY Start Up -yrityksen? Entä millainen asenne heillä oli yrittäjyyttä kohtaan? Lisäksi opinnäytetyöni selvitti opiskelijoiden odotuksia opintojaksoa kohtaan ja opintojakson aikana opittuja asioita. Opinnäytetyössäni selvitin myös, mitä opintojaksosta jäi opiskelijoiden mielestä puuttumaan ja mitä he olisivat halunneet vielä oppia lisää. Työssä myös sivuttiin yrittäjyyskasvatuksen linjauksien toteutumista, mutta se ei ollut työn pääpainona. Tarkoituksena oli selvittää, miten jatkossa opiskelijoita voitaisiin motivoida osallistumaan opintojaksolle ja kartoittaa, miten opintojaksoa voisi kehittää myöhempiä toteutuksia ajatellen.

NY-opiskelijoiden yrittäjyysasenteita, motivaatiotekijöitä ja toiveita liittyen opintojaksoon selvitettiin kattavalla taustatietolomakkeella ja yksilöhaastattelulla. Kattavalla taustatietolomakkeella kerättiin opiskelijoiden taustatietoja, kuten koulutusala, ikä, yrittäjyyden ilmeneminen lähipiirissä sekä esimerkiksi tieto siitä, oliko heillä aiempaa kokemusta yrittäjyydestä. Taustatietolomakkeen tietoja voitiin yhdistää haastatteluista saatuihin tietoihin. Kattavan taustatietolomakkeen täyttäminen ja yksilöhaastattelut suoritettiin yhden lähiopetuskerran aikana, kun opintojakso oli noin puolivälissä. Yksilöhaastattelu oli hyvä menetelmä kerätä tietoa, sillä opintojaksolla oli yhteensä yhdeksän opiskelijaa, mikä oli optimaalinen määrä haastattelun suorittamiseen, ja haastattelun avulla saatiin syvällistä tietoa opiskelijoiden ajatuksista.

MOTIVAATIO JA ASENNE OVAT TÄRKEITÄ OSA-ALUEITA YRITTÄJYYSKASVATUKSESSA

Yleisesti yrittäjyyskasvatuksella tarkoitetaan elämässä tarvittavien tietojen ja taitojen oppimista (Yes 2017a.) Yrittäjyyskasvatuksen tarkoituksena on rohkaista toteuttamaan itseään sekä mahdollistaa kasvaminen yrittäjyyteen. Yksilöt oppivat itsenäisiksi ja menestykselliseksi elämässä. (Kansikas 2007, 15–21.) Yrittäjyyskasvatuksessa käytettäviä opetusmenetelmiä voivat olla esimerkiksi perinteiset, osallistavat, työelämäperusteiset tai simuloivat menetelmät (Paasio & Pulkkinen 2007, 125). NY Start Up -opintojaksolla toteutuvat useat eri menetelmät, sillä se sisältää sekä perinteistä luennoimista että osallistavaa ja työelämään perustuvaa opetusta. Näitä ovat esimerkiksi ryhmätyöt, projektiluontoiset työt ja yritysten kanssa tehtävä yhteistyö. Korkeakouluissa yrittäjyyden edistämisen tulisi olla keskeisessä osassa korkeakoulujen toiminnassa. Korkeakoulun tulisi tarjota turvallinen ympäristö omien rajojen kokeilemiseen. (Yes 2017b.) Korkeakouluissa saatu konkretia yrittäjyydestä tukee mahdollista tulevaisuuden yrittäjyyttä (Kansikas 2007, 45–46).

Yrittäjyyskasvatuksella pyritään opettamaan erilaisia ominaisuuksia, kuten rohkeutta, innovatiivisuutta, oma-aloitteisuutta sekä uskoa omiin mahdollisuuksiin. Olennaisena tavoitteena on saada yksilö sisäistämään yrittäjämäisiä asenteita, tietoja ja taitoja. Yrittäjyyskasvatukseen liittyvät olennaisesti käsitteet ulkoinen ja sisäinen yrittäjyys, mutta myös omaehtoinen yrittäjyys (Opinkirjo 2011). Ulkoinen yrittäjyys on pienyrityksen omistamista, jossa yrittäjä itse on työntekijänä, mutta myös omistajana ja johtajana. Sisäinen yrittäjyys puolestaan on toiselle työskentelemistä, mutta se voidaan käsittää myös kokonaisvaltaisena ajattelu-, toiminta- ja suhtautumistapana omaan työhön. Omaehtoinen yrittäjyys antaa ulkoiselle ja sisäiselle yrittäjyydelle tilaa kehittyä, ja sillä tarkoitetaan yksilön yrittäjämäistä otetta. Yrittäjämäinen ote näkyy esimerkiksi innovatiivisuutena ja uusiin mahdollisuuksiin tarttumisena. (Peltola 2015, 16–19.) Tärkeää yrittäjyyskasvatuksessa on juurikin ammatillisen identiteetin kehittyminen, ei pelkästään uusien yksityisyrittäjien tuottaminen. (Kansikas 2007, 15–21).

Motivaation ymmärtäminen yrittäjyyskasvatuksen suhteen on tärkeää, sillä sen avulla olemassa olevaa voidaan kehittää. Erityisesti esiin kannattaa nostaa motivaatioon vaikuttavat tekijät. (Yvi 2017b.) Asenteiden ymmärtäminen puolestaan yrittäjyyskasvatuksen näkökulmasta on oleellista sen vuoksi, että asenteet selittävät yrittäjyyttä usein paremmin kuin persoonalliset piirteet tai demografiset tekijät. Yrittäjyystutkimuksien mukaan yrittäjäksi ryhtymiseen vaikuttavat erityisesti asenteet. Myös yrittäjyyskasvatuksellisilla toimilla on todettu olevan positiivinen vaikutus opiskelijoiden yrittäjyysasenteisiin. (Yvi 2017a.)

LISÄÄ TIETOJA JA TAITOJA YRITYKSEN PERUSTAMISEEN

Opintojaksolle osallistuneet opiskelijat olivat iältään 21–58-vuotiaita. He olivat metsätalouden, sairaanhoitajan ja liiketalouden koulutuksen edustajia. NY-opiskelijat odottivat saavansa lisää tietoa ja taitoa yrityksen pyörittämiseen, tutustumista yrittäjyyteen ja sen kokeilemista konkreettisesti. Opiskelijoiden odotukset opintojaksoa kohtaan täyttyivät osittain tai täysin. Useimmalla heistä ei ollut aiempaa kokemusta yrittäjyydestä, ja he kokivat Start Up -yrittäjyyden olevan helppo tapa kokeilla yrittäjyyttä, sillä riskit ovat vähäiset. Opiskelijat olivat pohtineet yrittäjyyttä jo ennen opintojaksolle osallistumista, ja usealla heistä on yrittäjiä myös lähipiirissään. He suhtautuivat yrittäjyyteen tulevaisuudessa optimistisesti. Muutamalla Start Up -yrittäjyys itsessään vaikutti myös vaikuttanut ajatukseen oman yrityksen perustamisesta. Opintojakso oli osoittanut, ettei ajatus oman yrityksen perustamisesta ole mahdoton ja että opintojaksolla oli saanut lisää tietotaitoa yrityksen perustamiseen.

Taulukko 1. Väitteen ”Start Up -yrittäjyys on kehittänyt yrittäjämäistä asennettani tai vahvistanut sitä” jatkokysymyksen ”jos kyllä, miten?” avoimet vastaukset

Jos kyllä, miten?
”Kursilla saatu lisätieto on poistanut joitakin pelkoja yrittämisen aloittamisesta.”
”Kokemus yrittäjyydestä vahvistaa ominaisuuksia.”
”Antanut rohkeutta yrittämiseen.”
”Uskon omaan tekemiseeni enemmän. Osaan paremmin ajatella asioita asiakkaan näkökulmasta.”
”Ottamaan selvää enemmän asioista, sinnikkyyttä.”
”Usko oman yrityksen perustamiseen on kasvanut.”

Myös opiskelijoiden yrittäjämäinen asenne kehittyi ja vahvistui opintojakson aikana. Taulukosta 1 voi nähdä opiskelijoiden vastauksia väitteen ”Start Up -yrittäjyys on kehittänyt yrittäjämäistä asennettani tai vahvistanut sitä” jatkokysymyksen ”jos kyllä, miten?” avoimia vastauksia. Eniten Start Up -yrittäjyys kehitti opiskelijoiden yhteistyökykyä, uskoa omiin mahdollisuuksiin sekä ryhmätyötaitoja, innovatiivisuutta, itsenäisyyttä ja rohkeutta. Opiskelijat kokivat tärkeimpinä opittuina asioina verkostoitumisen, markkinoinnin ja sidosryhmien tavoittamisen. He myös kertoivat oppineensa huomion kiinnittämistä oleellisiin asioihin ja yrityksen pyörittämistä, kuten paperiasioiden hoitamista.

Opiskelijoilta myös kysyttiin, kokivatko he saavansa tarpeeksi tukea ja ohjausta sekä sitä, miten se näkyi konkreettisesti. Näitä vastauksia voi tarkastella taulukosta 2. Opintojaksolla opiskelijat myös saivat mielestään riittävästi tukea ja ohjausta, joka ilmeni esimerkiksi opettajilta saatujen vastausten, mielipiteiden ja rakentavan palautteen muodossa. NY-opiskelijat kokivat opintojakson kokonaisuudessaan rohkaisevana ja yrittäjyyteen kannustavana. Opiskelijoiden mukaan NY Start Up -yrittäjyys on hyvä menetelmä yrittäjyyden opettamiseen.

Taulukko 2. "Jos koet saavasi tukea ja ohjausta, miten tämä näkyy konkreettisesti?" - avoimen kysymyksen vastaukset

Jos koet saavasi tukea ja ohjausta, miten tämä näkyy konkreettisesti?
"Ohjeistusta, luentoja, vieraita."
"Opettajat auttavat hyvin ongelmissa, jos on tullut ylitsepääsemättömiä ongelmia, niin opettajien avuin ne on selvitetty."
"Jos mieltä askarruttaa jokin asia, on ollut helppo lähestyä opettajia ja pohtia ratkaisuja yhdessä."
"Jos minulla on jotain kysyttävää, saan aina hyvän vastauksen."
"Kysymyksiin vastataan ja selvitetään."
"Epäselvät asiat saa selvitettyä helposti kurssilla, ja he osaavat antaa tietoja, mistä saa selvitettyä."
"Neuvotaan ongelmakohtien kanssa, autetaan ratkaisemaan dilemmoja. Saan mielipiteitä ja rakentavaa palautetta."

Opintojakson aikana ilmeni myös kehittämisen kohteita. Ajallisesti opiskelijat kokivat, että tahti oli nopea erityisesti opintojakson alussa. Yritysidean pohtimiseen ei ollut riittävästi aikaa, eikä yritys ehtinyt pyöriä kunnolla. Tähän vaikutti luonnollisesti se, että opintojakso toteutettiin ensimmäistä kertaa. Opiskelijoiden mukaan NY Start Up -yrittäjyys voi luoda opiskelijalle liian helpon kuvan yrittäjyydestä, sillä esimerkiksi kysymyksiin saa apua heti opintojakson ohjaajalta, eikä vakuutuksia tarvitse hankkia itse. Opiskelijoilla oli siis toiveena tehdä asioita itsenäisemmin ja itseohjautuvammin. Opintojakson aikana opiskelijat kokivat, etteivät he olleet oppineet tai kehittäneet esimerkiksi menestyksekkyyttä tai taloustaitoja. Myöskään oma-aloitteisuus tai esiintymistaidot eivät opiskelijoiden mielestä kehittyneet.

Opiskelijoiden mukaan myös verkostoitumista voisi olla enemmän esimerkiksi luentojen tai tapahtumien merkeissä. Kontaktien luomiseen vaikutti myös Y-tunnuksen puuttuminen. Osa heistä myös toivoi, että omaan yritykseen liittyen olisi saanut enemmän kehitysehdoituksia ja palautetta. Erityisesti NY-opiskelijat olisivat halunneet oppia lisää talousasioista, kuten verotuksesta ja rahoituksesta.

Kuva 1. NY Start Up -opintojaksolla opiskelijat pääsivät toteuttamana käytännössä omia yritysideoitaan. Ideoita kehitettiin ja pohdittiin yksin ja yhdessä.

NY START UP OLI AIDOSTI KIINNOSTAVAA – POSITIIVINEN KOKEMUS VAIKUTTI ASENTESIIN MYÖNTEISESTI

Motivaatioon liittyviä käsitteitä ovat vapaaehtoisuus ja aktiivisuus sekä ahkeruus. Motivaatio voi vaikuttaa myös yksilön ammatinvalintaan. (Sinokki 2016.) Voidaankin ajatella, että opiskelijat olivat motivoituneita ryhtymään yrittäjiksi, sillä he ryhtyivät siihen vapaaehtoisesti. Lisäksi opiskelijoilla oli aitoa kiinnostusta yrittäjyyttä kohtaan, ja Peltolan (2015) mukaan yksilölliset tekijät voivatkin vaikuttaa yrittäjäksi ryhtymiseen. Sisäisellä motivaatiolla tarkoitetaan toiminnan kokemista kiinnostavana ja näin myös yksilöä motivoivana (Vasalampi 2017.) Tuloksia tutkiessa voitiin tehdä johtopäätös opiskelijoiden vahvasta sisäisestä motivaatiosta, sillä toiminta oli ollut opiskelijoista aidosti kiinnostavaa, ja näin heillä oli ollut myös suurempi motivaatio toimintaa kohtaan.

Monella opiskelijalla yrittäjyyttä ilmeni perheessä tai lähipiirissä. Usein tausta vaikuttaa-kin yrittäjäksi ryhtymiseen. (Peltola 2015, 22.) Usealla NY-opiskelijoista oli ollut ajatus oman yrityksen perustamisesta jo ennen opintojaksoa. Tästä voidaankin päätellä, että lähipiirissä ilmentynyt yrittäjyys oli kannustanut heitä yrittäjyyteen jo ennen opintojaksoa. Usein ympäristöstä tuleva yrittäjämönteisyys vaikuttaa yrittäjyyttä edistävästi (Peltola 2015, 23). Motivaatioon vaikuttavat myös vahvasti yksilön halu, tavoitteet ja pyrkimykset (Salmela-Aro & Nurmi 2017, 9–10). Motivaationa toimikin yrittämisen vapaus, ja omien sanojensa mukaan he halusivat myös harjoitella ja kokeilla yrittäjyyttä.

Yrittäjämäisellä asenteella tarkoitetaan yksilön uskoa omaan ideaan, omatoimisuutta ja halua oppia uutta (Yrittäjän päivä 2017). NY Start Up -opiskelijoilla oli yrittäjämäistä asennetta, sillä he omien sanojensa mukaan uskoivat omaan ideaansa ja lähtivät Start Up -yrittäjiksi omatoimisesti. Heillä oli myös halua oppia uutta, sillä useimmilla heistä ei ollut aiempaa kokemusta yrittäjyydestä. NY-opiskelijat myös kertoivat, etteivät lannistu epäonnistumisista tai takapakeista. Tätä voidaan kuvata kasvun asenteeksi, sillä henkilö, jolla on kasvun asennetta, ymmärtää, että taitojaan voi kehittää harjoittelemalla, ja pettymykset ja vastoinkäymiset vahvistavat (Huhtala 2015, 24–25).

Kuten motivaatioon, myös yrittäjyyteen liittyvään positiiviseen asenteeseen vaikuttavat yksilön lähtökohdat (Peltola 2015, 22). NY-opiskelijoiden lähipiiristä kumpuava yrittäjyyspositiivisuus vaikutti mahdollisesti myös heidän positiiviseen asenteeseensa yrittäjyyttä kohtaan. Opiskelijoilla oli jo yrittäjämäistä asennetta opintojaksolle osallistuessaan, mutta heidän yrittäjämäinen asenteensa oli heidän omien sanojensa mukaan lisääntynyt opintojakson aikana näkyen luottamuksena omaan itseensä ja uskona omiin kykyihin. Myönteiseen suhtautumiseen voi vaikuttaa positiivinen kokemus (Huhtala 2015, 34–35). Onkin selvää, että Start Up -yrittäjyys oli positiivinen kokemus, joka kasvatti opiskelijoiden yrittäjämäistä asennetta. Opiskelijoista kaikki uskovat olevansa yrittäjinä tulevaisuudessa, mikäli se ei tapahtuisi viiden tai kymmenen vuoden päästä, joten asenne yrittäjyyteen ja yrittäjäksi ryhtymiseen oli myönteinen. Hyvä asenne onkin tulevaisuuden näkemistä optimistisesti (Huhtala 2015, 100–101).

YRITTÄJYYDEN JA YRITTÄJÄMÄISEN TOIMINNAN EDISTÄMINEN ONNISTUI

Start Up -yrittäjyys kehitti opiskelijoiden yhteistyökykyä, uskoa omiin mahdollisuuksiin, ryhmätöitäitoja, innovatiivisuutta, itsenäisyyttä ja rohkeutta. NY Start Up -yrittäjyydessä tärkeää onkin henkilökohtaisten taitojen, kuten työelämätaitojen ja yrittäjämäisten toimintatapojen kehittäminen yksilötasolla (NY Start Up 2017; Paasio & Pulkkinen 2007). Voidaankin ajatella, että NY Start Up -opintojakso on onnistunut, sillä opiskelijoiden taidot yrittäjyyteen liittyen olivat lisääntyneet. He myös kokivat saavansa riittävästi ohjausta ja tukea opintojakson aikana esimerkiksi rakentavan palautteen muodossa.

Yrittäjyyskasvatukseen liittyen Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu täyttää jo Opetus- ja kulttuuriministeriön linjauksia tarjoamalla mahdollisuuden toimia NY Start Up -yrittäjänä. Xamk toteuttaa näin myös omaa strategiaansa, sillä se pyrkii edistämään yrittäjyyttä ja tarjoamaan mahdollisuuksia yrittäjämäiseen toimintaan (Xamk 2015). NY-opiskelijoiden ovat sitä mieltä, että Xamk tarjoaa heille mahdollisuuden yrittäjämäiseen toimintaan ja kannustaa yrittäjyyteen. Start Up -yrittäjyys myös mahdollistaa oppimisen uudella tavalla ja kokeilemisen kulttuurin. Yrittäjyyttä ja yrittäjämäisyyttä opettavalla henkilöstöllä tulee olla valmiuksia edistää yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa sekä siihen tarvittavia tietoja ja

taitoja (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017). Opiskelijoiden mukaan tämä pitää paikkansa. Myös verkostoituminen eri koulutusalojen kanssa tulisi olla mahdollista Opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan, ja tämä toteutuukin siinä, että opiskelijoita oli eri koulutusaloilta ja he toimivat yhdessä opintojakson ajan.

Opintojakso oli kokonaisuutena onnistunut, mutta tutkimuksen avulla löytyi myös kehittämiskohteita. Opintojakson ajallisesta näkökulmasta olisi tärkeää, että opiskelijat rekrytoitaisiin mukaan jo hyvissä ajoin ja he ehtisivät pohtia yritysideoitaan rauhassa jopa ennen opintojaksolle osallistumista. Olisi tietenkin myös hyvä, että opiskelijat löytäisivät samanhenkisiä ihmisiä, mikäli he haluaisivat ryhtyä yrittäjäksi muiden opiskelijoiden kanssa yksinyrittämisen sijaan. Seuraavissa toteutuksissa olisi hyvä pohtia erityisesti opiskelijoiden ominaisuuksien kehittämistä lisäämällä esimerkiksi esiintymistä ja omien vahvuuksien sekä heikkouksien pohtimista. Lisäksi verkostoitumista ja palautteenantoa voisi tapahtua enemmän erilaisten toimijoiden kanssa. Talousasioita voisi lisätä opintojaksoon sisällöllisesti tai perustaa täysin uuden talousasioiden perusteita sisältävän opintojakson kulkemaan NY Start Up -opintojakson rinnalla tai sen jälkeen, mikä hyödyttäisi myös muitakin ammatikorkeakoulun eri alojen opiskelijoita.

LÄHTEET

Huhtala, M. 2015. Asennejohtaja. Arjen työkalut esimiehille. Helsinki: Kauppakamari.

Kansikas, J. 2007. Kasva yrittäjyyteen. Helsinki: Talentum.

NY Start Up. 2017. Mikä on NY Start Up? WWW-dokumentti. Ei päivitystietoja. Saatavissa: <http://nystartup.fi/mika-on-ny-startup/> [viitattu 15.4.2018].

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017. Koulutuksen yrittäjyyslinjaukset 2017. Päivitetty 2017. WWW-dokumentti. Ei päivitystietoja. Saatavissa: <http://minedu.fi/yrittajyyslinjaukset> [viitattu 26.4.2018].

Opinkirjo. 2011. Sisäistä, ulkoista ja omaehtoista yrittäjyyttä. WWW-dokumentti. Päivitetty 20.1.2011. Saatavissa: https://www.opinkirjo.fi/fi/opettajat_ ja_ohjaajat/yrittajyyskasvatus/tavoitteet/sisaista_ ja_ ulkoista_ yrittajyutta [viitattu 26.4.2018].

Paasio, K. & Pukkinen, T. (toim.). 2007. Tarinoita akateemisesta yrittäjyydestä. Asennetta, osaamista ja oivalluksia. Helsinki: WSOYpro.

Peltola, L. 2015. Liikeideasta liikkeelle. 10.uudistettu painos. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Salmela-Aro, K. & Nurmi J-E. (toim.) 2017. Mikä meitä liikuttaa. Motivaatiopsykologian perusteet. 3. täysin uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Sinokki, M. 2016. Työmotivaatio. Innostusta, laatua ja tuottavuutta. Helsinki: Tietosanomama Oy.

Vasalampi, K. 2017. Itsemääräämisteoria. Salmela-Aro, K & Nurmi J-E (toim.). Mikä meitä liikuttaa. Motivaatiopsykologian perusteet. Jyväskylä: PS-kustannus.

Xamk. 2015. Kestävän hyvinvoinnin ja teknologian ammattikorkeakoulu. Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulun (Xamk) strategia 2022 ja visio vuoteen 2030. PDF-dokumentti. Ei päivitystietoja. Saatavissa: https://www.xamk.fi/wp-content/uploads/2016/06/25492_strategia_2309_tiivistetty.pdf [viitattu 26.4.2018].

Yes. 2017a. Mitä yrittäjyyskasvatus on? WWW-dokumentti. Ei päivitystietoja. Saatavissa: <http://www.yesverkosto.fi/yes/mita-yrittajyyskasvatus-on/> [viitattu 26.4.2018].

Yes. 2017b. Yrittäjyyskasvatuksen työkirja. PDF-dokumentti. Ei päivitystietoja. Saatavissa: http://www.yesverkosto.fi/wp-content/uploads/2016/06/YES_Yrittajyyskasvatuksen_tyokirja_16x16_aukeamat.pdf [viitattu 26.4.2018].

Yrittäjän päivä. 2017. Yrittäjyys. Yrittäjyys Suomessa. WWW-dokumentti. Ei päivitystietoja. Saatavissa: <https://www.yrittajanpaiva.fi/yrittajyys/> [viitattu 26.4.2018].

Yvi. 2017a. Sanakirja. Asenne (attitude). WWW-dokumentti. Ei päivitystietoja. Saatavissa: <http://www.yvi.fi/sanakirja/226-asenne-attitude> [viitattu 26.4.2018].

Yvi. 2017b. Sanakirja. Motivaatio (motivation). WWW-dokumentti. Ei päivitystietoja. Saatavissa: <http://www.yvi.fi/sanakirja/257-motivaatio-motivation> [viitattu 26.4.2018].

